

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

**Факультет іноземних мов
Кафедра теорії і практики перекладу**

Кваліфікаційна робота

**«ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОГО КОНТЕКСТУ У ПЕРЕКЛАДІ
АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ»**

**Спеціальність 035 Філологія
Освітня програма “Англійсько-український переклад”**

Здобувачки другого (магістерського)
рівня вищої освіти
Ковальчук Марти Мар’янівни

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:
кандидат філологічних наук,
доцент
Конкульовський Володимир
Вікторович

РЕЦЕНЗЕНТ:
Кандидат філологічних наук, доцент
кафедри німецької філології та методики
навчання німецької мови
Яцюк Іван Ярославович

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕРЕКЛАДУ КУЛЬТУРНО-МАРКОВАНИХ ЕЛЕМЕНТІВ.....	7
1.1. Поняття культурного контексту та його роль у міжкультурній комунікації.....	7
1.2. Культурно-марковані елементи у кіноперекладі: класифікація та особливості.....	12
1.3. Основні стратегії збереження культурного контексту в аудіовізуальному перекладі	17
Висновки до 1 розділу.....	21
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРНОГО КОНТЕКСТУ ФІЛЬМУ «ПРИГОДИ ПАДДІНГТОНА».....	23
2.1. Лінгвокультурний аналіз сюжету та персонажів.....	23
2.2. Відображення британських реалій у мові та візуальному ряді.....	29
2.3. Типи культурних елементів у фільмі (реалії, гумор, фразеологізми).....	34
Висновки до 2 розділу.....	42
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ КУЛЬТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У ФІЛЬМІ «ПРИГОДИ ПАДДІНГТОНА».....	44
3.1. Порівняння оригіналу та українського дубляжу.....	44
3.2. Оцінка ефективності збереження культурного контексту та рекомендації щодо покращення.....	55
Висновки до 3 розділу.....	66
ВИСНОВКИ.....	68
CONCLUSIONS.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74

ВСТУП

Актуальність проблеми. У ХХІ столітті кінематограф перетворився на один із найпотужніших засобів глобальної комунікації, що активно впливає на формування уявлень про культуру, цінності та спосіб життя різних народів. Фільми стають не лише джерелом розваги, а й носіями культурного коду, який втілюється у мовних реаліях, гуморі, соціальних традиціях, фонових знаннях та символах. Тому переклад аудіовізуальних творів вимагає від перекладача не лише лінгвістичної майстерності, а й культурної чутливості.

Проблема збереження культурного контексту особливо загострюється при перекладі англomовних фільмів для українського глядача, оскільки англійська культура насичена унікальними реаліями, ідіомами та алюзіями, які не мають прямих відповідників у мові перекладу. Традиційні методи, зокрема буквальний переклад або калькування, часто призводять до втрати смислових відтінків, порушення комічного ефекту чи навіть хибного розуміння авторського задуму. Сучасні дослідження в галузі перекладознавства мають на меті пошук оптимального балансу між адекватністю та прийнятністю, між збереженням культурної ідентичності оригіналу й адаптацією.

Аналіз перекладу фільму «Пригоди Паддінгтона» [53], що належить до дитячого та сімейного кінематографа, дозволяє простежити, як відтворення культурних реалій впливає на сприйняття твору різними віковими аудиторіями. З огляду на те що дитяча література й кіно традиційно насичені виховними та культурологічними елементами, дослідження подібних перекладів набуває особливої ваги.

Наукова новизна роботи полягає у поглибленому аналізі перекладу англomовного фільму «Пригоди Паддінгтона» з позиції збереження культурного контексту. На відміну від існуючих досліджень, які зосереджені переважно на лінгвістичних чи технічних аспектах кіноперекладу, у цій роботі

акцент зроблено на культурно маркованих елементах, їхньому впливі на сприйняття глядача та стратегіях їх адекватної передачі українською мовою.

Об'єкт дослідження: процеси перекладу англомовних фільмів українською мовою з урахуванням культурного контексту.

Предмет дослідження: методи та стратегії збереження культурно маркованих елементів у перекладі англомовного фільму «Пригоди Паддінгтона» на українську мову.

Метою дослідження є розробка рекомендацій щодо збереження культурного контексту при перекладі англомовного фільму «Пригоди Паддінгтона» шляхом аналізу процесів перекладу українською мовою та вивчення методів і стратегій передачі культурно маркованих елементів.

Для реалізації мети були досягнені такі **завдання**:

- Визначити поняття культурного контексту та його роль у міжкультурній комунікації.
- Схарактеризувати культурно-марковані елементи у кіноперекладі: класифікація та особливості.
- Відобразити основні стратегії збереження культурного контексту в аудіовізуальному перекладі.
- Здійснити лінгвокультурний аналіз сюжету та персонажів.
- Відобразити британські реалії у мові та візуальному ряді
- Зазначити типи культурних елементів у фільмі (реалії, гумор, фразеологізми).
- Порівняти оригінал та переклад українською мовою.
- Оцінити ефективність збереження культурного контексту та надати рекомендації щодо покращення.

Методи дослідження: теоретичний аналіз (вивчення наукової літератури та досліджень із перекладознавства та культурології для визначення поняття культурного контексту); контент-аналіз (систематичне вивчення сюжету, персонажів, мовних та візуальних елементів фільму «Пригоди Паддінгтона» для виявлення британських реалій, гумору, алюзій,

прислів'їв та фразеологізмів); порівняльний метод (зіставлення оригіналу англійською мовою та українського перекладу з метою оцінки збереження культурного контексту); лінгвокультурний аналіз (аналіз мовних особливостей, стилістичних засобів та специфіки передачі культурно маркованих елементів у перекладі).

Матеріалами дослідження є англomовний фільм «Пригоди Паддінгтона» [53] та його український переклад [53], що містить субтитри та дубляж.

Теоретичне значення роботи полягає у розробці та обґрунтуванні методологічних підходів до збереження культурного контексту у перекладі англomовних фільмів. Встановлено особливості класифікації культурно-маркованих елементів, визначено ефективні стратегії передачі британських реалій, гумору, алюзій, прислів'їв та фразеологізмів у кіноперекладі на основі фільму «Пригоди Паддінгтона».

Практичне значення роботи полягає у формуванні рекомендацій для перекладачів, викладачів іноземних мов та фахівців у сфері кіноперекладу щодо ефективного збереження культурного контексту. Результати дослідження можуть бути використані у процесі навчання та викладання англійської мови, при підготовці субтитрів та дубляжу, а також для створення навчальних матеріалів, що сприяють кращому розумінню міжкультурних особливостей та підвищують мовну компетенцію студентів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення роботи викладено у публікації: Ковальчук М. Перекладацькі стратегії у відтворенні культурного контексту в кіно. *Магістерський науковий вісник*. Вип. № 45. 2025. С. 6–9.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (72 позиції) та додатку. Перший розділ присвячений теоретичним основам перекладу культурно-маркованих елементів; другий розділ досліджує культурний контекст фільму «Пригоди Паддінгтона»; третій розділ здійснює

порівняння оригіналу та українського дубляжу. Загальний обсяг роботи становить 88 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕРЕКЛАДУ КУЛЬТУРНО МАРКОВАНИХ ЕЛЕМЕНТІВ

1.1. Поняття культурного контексту та його роль у міжкультурній комунікації

Культурний контекст – це багатовимірна система, що визначає спосіб мислення, поведінку та характер взаємодії людей у певному суспільстві. Він охоплює як поверхневі елементи культури – мову, одяг, архітектуру, традиції, так і глибинні складові, серед яких цінності, моральні норми, релігійні переконання, символи, звичаї, колективні уявлення про час і простір. Саме тому культурний контекст виконує роль основи для інтерпретації будь-якого комунікативного акту.

Перехід від зовнішніх проявів культури до її внутрішніх механізмів дозволяє зрозуміти, що комунікація неможлива без урахування контексту. На думку І. Кечкеша, контекст містить умови вживання слова, які можуть мати лінгвістичний, соціальний, культурний чи ситуативний характер. Важливо, що контекст має динамічну природу: слова формують актуальні контексти, а контексти, своєю чергою, надають словам нових смислових відтінків [68, с. 386]. Таким чином, розуміння контексту є ключовим для адекватного тлумачення повідомлень у міжкультурній комунікації. Воно дозволяє враховувати не лише буквальне значення слів, а й соціальні, культурні та ситуаційні нюанси, що впливають на сприйняття інформації.

Також варто зазначити, що кожна культура створює власну «картину світу», що визначає, як її носії інтерпретують події, розуміють навколишню реальність і навіть емоційно переживають ті чи інші явища. Загалом К. Тараненко зазначає, що мовна картина світу – це впорядкована система мовних засобів, яка відображає уявлення людини про навколишню дійсність і внутрішній світ. Вона є відображенням того, як індивід сприймає реальність

крізь призму мови. Водночас концептуальна картина світу охоплює ширший обсяг, адже містить не лише мовні одиниці, а й систему смислів, закріплених у свідомості за допомогою ключових слів-концептів [60, с. 40-41].

Водночас культурний контекст не є статичною категорією: він формується у процесі соціалізації, передається від покоління до покоління та постійно змінюється під впливом зовнішніх факторів, серед яких глобалізаційні процеси, міжкультурні контакти, масові комунікації та міграційні рухи. Він виступає своєрідним «фільтром», крізь який людина сприймає навколишній світ, оцінює події та вибудовує систему відносин з іншими членами суспільства. Концепт культури не лише формує індивідуальне бачення реальності, а й визначає норми колективної поведінки, що робить його ключовим чинником соціального життя.

У цьому сенсі комунікація постає не просто як передача інформації чи обмін повідомленнями. Вона є набагато складнішим механізмом творення та розподілу смислів між людьми, який завжди здійснюється в межах певного культурного середовища. Саме культура надає словам, символам, невербальним сигналам і навіть інтонації додаткових значень, без яких спілкування втрачає свою повноту. Іншими словами, культурний контекст є тим фоном, на якому будь-який комунікативний акт набуває сенсу та стає зрозумілим учасникам взаємодії.

О. Пінчук зазначає, що міжкультурна комунікація – це процес обміну інформацією між людьми, що належать до різних культурних спільнот, який включає як словесні, так і невербальні форми взаємодії. У сучасному глобалізованому світі вона набуває особливого значення, оскільки контакти між представниками різних культур, мовних та соціальних середовищ відбуваються дедалі частіше. Поняття міжкультурної комунікації охоплює дослідження того, як культурні особливості впливають на передачу та сприйняття інформації, а також виявлення та аналіз можливих комунікативних бар'єрів, що виникають у таких міжкультурних взаємодіях [48, с. 30].

Д. Костенко зазначає, що процес міжкультурної комунікації можна розглядати як взаємодію людей, що належать до різних культурних спільнот і відрізняються мовою, моделями поведінки, системою цінностей, звичаями та традиціями. У такій взаємодії дії та висловлювання кожного учасника визначаються його належністю до певного мовного й соціокультурного середовища [31, с. 80]. Загалом, міжкультурна комунікація передбачає не просте «знаходження спільної мови», а спільне творення нових смислів, де кожна зі сторін має враховувати як власні культурні установки, так і специфіку іншої. І саме культурний контекст визначає, наскільки ефективним буде цей процес: чи він приведе до взаєморозуміння і співпраці, чи до непорозуміння і конфліктів [31, с. 82].

Варто наголосити на тому, що М. Колінько поділяє культурний контекст на висококонтекстний та низькоконтекстний, що відображає рівень явного або прихованого передавання інформації у спілкуванні. У висококонтекстних культурах (наприклад, Японія, Китай, арабські країни) велика частина інформації передається опосередковано через невербальні сигнали, соціальні статуси, рольові очікування та загальний контекст ситуації [27, с. 2]. Іншими словами, значення повідомлення у таких культурах багато в чому залежить від того, хто говорить, в яких умовах відбувається комунікація, а також від історичного та соціального досвіду учасників. Тому співрозмовники повинні враховувати приховані нюанси, читати «між рядків» і бути чутливими до соціальних та культурних сигналів.

У низькоконтекстних культурах (США, Німеччина, Скандинавські країни) акцент робиться на прямолінійність та явність інформації [27, с. 4]. Повідомлення передається здебільшого вербально, у письмовій або усній формі, і його значення є відносно однозначним. Комунікація в таких культурах зазвичай характеризується чіткістю, конкретністю та логічною структурою, а контекст ситуації не відіграє настільки важливої ролі, як у висококонтекстних суспільствах. Розуміння цього поділу дозволяє ефективно адаптувати стиль

спілкування та вибирати оптимальні стратегії взаємодії з представниками різних культур.

Крім того, культурний контекст охоплює мовні особливості, такі як фразеологія, мовні звороти, інтонаційні та семантичні відтінки, які в різних культурах можуть мати абсолютно різне значення. Наприклад, певні жести або мімічні вирази, прийняті як ввічливі в одній культурі, можуть сприйматися як образливі в іншій. Також відмінності в структурі мовлення, використанні метафор, ідіом чи навіть пауз під час розмови впливають на сприйняття повідомлення. Тому міжкультурна компетентність охоплює не лише володіння іноземною мовою, а й глибоке розуміння культурних кодів, символів та норм поведінки, що визначають значення комунікативних актів.

Культурний контекст має значний вплив не лише на міжособистісну комунікацію, а й на стратегічні рішення та поведінку організацій у міжнародній сфері. Наприклад, бізнес-переговори в Японії часто вмістять тривале встановлення довіри, врахування ієрархічних відносин та повагу до формальних процедур, що є частиною корпоративної культури країни. Натомість у США ухвалення рішень відбувається швидко, з акцентом на чіткі контракти, аргументовану дискусію та результативність. Ігнорування цих культурних особливостей може призвести до непорозумінь, втрати довіри, а в бізнесі – до значних економічних збитків. Подібні приклади демонструють, що успішна міжнародна діяльність вимагає не лише професійних знань, а й високого рівня міжкультурної компетентності та чутливості до соціокультурного середовища.

Не менш важливим фактором є традиції та релігійні переконання, які формують норми поведінки, комунікативні стилі, а також регламентують теми для обговорення, час і формат спілкування. Наприклад, у багатьох ісламських країнах суворе дотримання правил взаємодії між чоловіками та жінками є обов'язковим і вимагає поваги до релігійних традицій. Навпаки, у більш світських суспільствах подібних обмежень зазвичай немає, і способи комунікації значно вільніші та менш формалізовані [48, с. 31]. Такі культурні

норми впливають не лише на індивідуальну поведінку, а й на роботу організацій, освітніх закладів, державних установ та міжнародних корпорацій, змушуючи їх адаптувати політики, регламенти та комунікаційні стратегії до специфіки конкретного культурного середовища.

Загалом у таблиці 1.1 відображені основні аспекти культурного контексту та їх вплив на міжкультурну комунікацію.

Таблиця 1.1

Основні аспекти культурного контексту та їх вплив на міжкультурну
комунікацію

Аспект	Опис
Визначення культурного контексту	Багатовимірна система, що визначає спосіб мислення, поведінку та характер взаємодії людей у суспільстві.
Рівні культурного контексту	Поверхневий: мова, одяг, архітектура, традиції; глибинний: цінності, моральні норми, релігійні переконання, колективні уявлення про час і простір.
Динамічний характер	Контекст формується та змінюється під впливом соціалізації, глобалізації, масових комунікацій і міжкультурних контактів.
Мовна та концептуальна картина світу	Мовна картина світу відображає уявлення людини про навколишню дійсність; концептуальна – включає систему смислів, закріплених у свідомості.
Висококонтекстна та низькоконтекстна культура	Висококонтекстна: велика частина інформації передається опосередковано; низькоконтекстна: акцент на прямолінійність і явність повідомлення.
Роль у міжкультурній комунікації	Культурний контекст визначає, як учасники взаємодії інтерпретують повідомлення, оцінюють поведінку співрозмовника та адаптують стратегії спілкування.
Вплив на організації та бізнес	Культурний контекст впливає на ухвалення рішень, ведення переговорів, правила взаємодії та корпоративну поведінку.

Джерело: сформовано автором.

Отже, культурний контекст є важливою складовою успішної міжкультурної комунікації. Він визначає, як ми розуміємо один одного, інтерпретуємо повідомлення та реагуємо на поведінку співрозмовників. Повага до культурних особливостей, обізнаність у специфіці мовних та невербальних кодів, а також готовність адаптуватися до різних культурних моделей поведінки – це ключові умови ефективного спілкування у глобалізованому світі. Знання культурного контексту допомагає не лише уникати непорозумінь, а й розвивати міжкультурну компетентність, формуючи світогляд відкритої, толерантної та соціально свідомої особистості.

1.2. Культурно-марковані елементи у кіноперекладі: класифікація та особливості

Культурно-марковані елементи в кіноперекладі є однією з найбільш складних і водночас цікавих тем у сучасному перекладознавстві та культурології. Вони становлять особливий клас мовних одиниць, які несуть у собі глибоке соціокультурне, історичне, побутове або релігійне значення. Такі елементи є тісно пов'язаними з національною ідентичністю, менталітетом і традиціями тієї спільноти, у межах якої вони виникли. Їх присутність у кінопродуктах: художні фільми, анімаційні серіали чи документальні стрічки, визначає своєрідну культурну унікальність тексту, надає йому колориту і водночас створює певні виклики для перекладача, оскільки просте перенесення мовних одиниць в іншу мову зазвичай не забезпечує адекватного сприйняття культурного контексту цільовою аудиторією.

Переклад культурно-маркованих елементів завжди вимагає від перекладача не лише володіння мовою джерела і мовою перекладу, але й глибокого розуміння культурних особливостей обох спільнот. Тобто перекладач повинен враховувати історичні традиції, соціальні норми, звичаї, релігійні переконання та ментальні установки, притаманні як культурі оригіналу, так і культурі аудиторії, для якої здійснюється переклад [12, с. 39]. Водночас перекладач має знайти баланс між збереженням автентичності

оригінального матеріалу і забезпеченням зрозумілості для глядача, оскільки надмірна локалізація або спрощення культурно-маркованих елементів може призвести до втрати унікальних рис первісного тексту або спотворення авторського задуму.

Загалом у таблиці 1.2 відображено класифікацію культурно-маркованих елементів у кіноперекладі та особливості їх передачі.

Таблиця 1.2

Класифікація культурно-маркованих елементів у кіноперекладі та особливості їх передачі

Категорія культурно-маркованих елементів	Приклади у кіноперекладі	Особливості перекладу
Лексичні культурні маркери	Ідіоми, прислів'я, сленг, жаргон	Часто потребують адаптації для збереження смислу та емоційного забарвлення; можливе використання функціонального еквівалента
Імена власні та географічні назви	Імена персонажів, топоніми, назви закладів	Можуть зберігатися у вихідному вигляді, транскрибуватися або локалізуватися; вибір залежить від культурного контексту аудиторії
Релігійні та міфологічні елементи	Святі, ритуали, міфи, легенди	Перекладачі можуть пояснювати через субтитри або адаптувати, щоб аудиторія зрозуміла сенс
Соціальні та побутові маркери	Традиції, свята, національні страви, побутові звички	Можливе використання описового перекладу або адаптація до аналогів у цільовій культурі
Політичні та історичні маркери	Події, політичні діячі, історичні факти	Часто потребують додаткових пояснень, особливо якщо аудиторія незнайома з контекстом
Візуальні та символічні елементи	Жести, кольори, символи	Потребують адаптації або пояснення через переклад тексту або додаткові примітки

Музичні та культурні референції	Пісні, популярні фільми, художники	Переклад може включати пояснення, транслітерацію чи адаптацію, зберігаючи емоційний ефект
---------------------------------	------------------------------------	---

Джерело: сформовано автором.

Одним із найбільш помітних типів культурно-маркованих одиниць у кіноперекладі є лексичні елементи, які позначають предмети побуту, національні страви, напої, одяг, музичні інструменти, транспортні засоби та інші культурні атрибути, притаманні конкретній національній спільноті. Ці елементи зазвичай мають прямі або непрямі аналоги в інших культурах, проте під час перекладу вони часто потребують певної адаптації або трансформації, щоб глядач міг адекватно сприйняти інформацію [7, с. 143]. Наприклад, англійське слово *cheeseburger* у перекладі на українську мову зазвичай адаптується як «бургер», оскільки в українській культурі немає потреби зберігати точну англійську назву, а споживачам більш зрозумілий і звичний термін. Іншим прикладом може бути французьке *croissant*, яке часто транскрибується як «круасан» і зберігає своє культурне походження, водночас стаючи зрозумілим для української аудиторії. Аналогічним чином, традиційний японський одяг «кімоно» або українська «вишиванка» можуть залишатися у перекладі без змін, супроводжуючись субтитрами або додатковим поясненням, щоб глядач розумів культурну значущість цих предметів.

Особливе місце серед культурно-маркованих елементів займають топоніми та антропоніми. Топоніми включають назви міст, країн, річок, гір, озер та інших географічних об'єктів, а антропоніми – імена, прізвища, титули та історичні персонажі, що несуть культурне навантаження. Переклад таких одиниць часто супроводжується певними труднощами, адже прямий переклад не завжди є можливим або бажаним [49, с. 171]. Наприклад, англійське місто *New York* зазвичай залишають у перекладі без змін, однак у деяких випадках воно адаптується як «Нью-Йорк» відповідно до фонетичних норм української мови. Імена персонажів, як у художніх фільмах, так і в історичних стрічках,

можуть зберігати своє первісне звучання, але іноді перекладач додає коментарі або субтитри, щоб пояснити їхнє значення для глядача, особливо якщо ім'я має важливу семантичну або символічну функцію у сюжеті.

Ідіоми та фразеологізми становлять окрему складну категорію культурно-маркованих елементів. Їхнє значення не обмежується сумою значень окремих слів, а часто носить метафоричний, гумористичний, емоційний чи стилістичний характер [10, с. 126]. Переклад таких одиниць без втрати змісту та емоційного забарвлення вимагає використання специфічних перекладацьких стратегій. Наприклад, англійське вираження *kick the bucket*, що означає «померти», в українському перекладі зазвичай адаптують як «віддати Богу душу», оскільки буквальний переклад «побити відро» був би незрозумілим і позбавив би вислів емоційного і стилістичного змісту. Французьке *avoir le cafard*, яке буквально означає «мати таргана», в українському перекладі стає «бути в пригніченому настрої», що відтворює сенс та емоційний ефект оригіналу.

Варто зазначити, що культурні реалії в перекладі також займають особливе місце, оскільки відображають традиції, звичаї, свята, релігійні обряди, соціальні явища та історичні події, притаманні певній культурі. Переклад таких елементів без додаткового пояснення може бути невдалим, адже глядач не завжди здатен інтерпретувати культурний контекст самотійно. Наприклад, англійське свято *Thanksgiving* зазвичай передається українською як «День подяки» із супровідним поясненням, яке дозволяє глядачу зрозуміти значення свята та його історичний і соціокультурний контекст. Українське свято «Маланка» у перекладі англійською може залишатися як *Malanka carnival*, водночас доповнюватися поясненням традиції, що забезпечує глядачеві повне розуміння культурного явища.

Особливості перекладу культурно-маркованих елементів визначаються використанням різних стратегій, які забезпечують зрозумілість, автентичність та емоційний вплив оригіналу. Адаптація та локалізація передбачає заміну культурно специфічних елементів на аналогічні в цільовій культурі, що

дозволяє уникнути непорозумінь та забезпечити сприйняття гумору, стилістичних особливостей або символічного значення [12, с. 39]. Калькування застосовується тоді, коли можливо передати значення й структуру мовної одиниці дослівно, зберігаючи при цьому культурну специфіку [35]. Транслітерацію використовують для передачі звучання або графічного відображення слів, що не мають прямого перекладу, наприклад, *sushi* – «суші», *karate* – «карате». Коментарі та пояснення, часто подані у вигляді субтитрів або вставок у тексті, дозволяють глядачу зрозуміти значення культурно-маркованого елемента, не порушуючи авторський задум і не змінюючи сюжетну структуру.

Переклад культурно-маркованих елементів завжди супроводжується викликами, пов'язаними із збереженням автентичності та адаптацією до цільової аудиторії. Надмірна локалізація може призвести до втрати оригінального колориту, тоді як дослівний переклад може залишити глядача в культурному непорозумінні. Тому перекладач має балансувати між точністю й адаптацією, враховувати культурні, соціальні та релігійні особливості цільової аудиторії, уникати потенційно образливих або неприйнятних елементів і при цьому зберігати смислове, емоційне і стилістичне забарвлення оригіналу [35, с. 39].

Яскравим прикладом є переклад українського фільму «Довбуш» (2023) корейською мовою, де були задіяні різні стратегії перекладу культурно-маркованих елементів. Переклад здійснювався із застосуванням комунікативного перекладу з модуляцією, функціональної заміни, дослівного перекладу та культурної адаптації [1, с. 185]. Це дозволило зберегти емоційно-стилістичне забарвлення оригіналу, враховуючи мовні й культурні відмінності української та корейської культури. У перекладі мультфільмів і комедійних серіалів аналогічним чином застосовуються адаптації і пояснення, щоб гумор, ігри слів і емоційні реакції персонажів були зрозумілі глядачеві іншої культури, а при перекладі історичних фільмів та фентезі використовується

поєднання калькування та коментарів для збереження культурного та історичного контексту.

Загалом, переклад культурно-маркованих елементів у кіноперекладі є складним і відповідальним процесом, який поєднує лінгвістичну, культурологічну та комунікативну компетенцію перекладача. Використання різних стратегій, таких як адаптація, калькування, транскрипція, пояснення та коментарі, дозволяє зберігати автентичність оригіналу, водночас забезпечуючи його сприйняття та розуміння цільовою аудиторією. У сучасному глобалізованому світі, де аудиторія часто належить до різних культурних спільнот, правильний переклад культурно-маркованих елементів стає важливим інструментом міжкультурної комунікації, пізнання іншої культури та формування емпатії та розуміння у міжнародному контексті.

1.3. Основні стратегії збереження культурного контексту в аудіовізуальному перекладі

Збереження культурного контексту в аудіовізуальному перекладі є одним із найважливіших аспектів сучасного перекладознавства, оскільки аудіовізуальні твори, до яких належать фільми, серіали, мультфільми, документальні програми та відео, часто містять у собі величезну кількість культурно специфічних елементів. Ці елементи можуть бути представлені у вигляді ідіом, фразеологізмів, національних страв і напоїв, музичних або театральних традицій, історичних подій, релігійних звичаїв, соціальних норм, поведінкових моделей і навіть специфічних жестів. Разом вони формують унікальний культурний шар оригінального твору, який забезпечує автентичність і глибину сприйняття.

Водночас для аудиторії іншої культури такі елементи часто залишаються незрозумілими або можуть сприйматися некоректно, що призведе до втрати смислу, спотворення емоційного впливу і навіть до негативної реакції глядачів. Тому перед перекладачем постає складне завдання – передати зміст

і емоційний ефект оригіналу, зберігаючи його культурні особливості, але при цьому зробити їх зрозумілими та доступними для цільової аудиторії.

У таблиці 1.3 відображені стратегії збереження культурного контексту в аудіовізуальному перекладі.

Таблиця 1.3

Стратегії збереження культурного контексту в аудіовізуальному
перекладі

№	Стратегія	Опис
1	Локалізація (domestication)	Адаптація оригінального тексту до культурних реалій цільової аудиторії.
2	Інтеркультурна адаптація	Врахування культурних відмінностей між вихідною та цільовою культурами для кращого сприйняття тексту.
3	Використання еквівалентів	Заміну культурно специфічних елементів на ті, що зрозумілі цільовій аудиторії.
4	Креативна адаптація гумору	Збереження смислу та емоційного відтінку гумористичних елементів.
5	Використання субтитрів та дубляжу	Вибір між субтитруванням і дубляжем для збереження культурного контексту та автентичності.

Джерело: сформовано автором.

Однією з основних стратегій у цьому процесі є локалізація, яка передбачає адаптацію оригінального тексту до культурних реалій аудиторії, для якої здійснюється переклад [12, с. 39]. Вона дозволяє перекласти культурно специфічні елементи таким чином, щоб вони здавалися природними і зрозумілими глядачам іншої культури. Наприклад, у перекладі англomовного мультфільму «The Secret Life of Pets» було змінено вульгарний вислів *Congratulations, you assholes!* на український еквівалент «Зі святом, пердунчики!» [15, с. 72]. Така адаптація дозволила зберегти комічний ефект сцени, при цьому враховуючи культурні норми та мовні особливості української аудиторії.

Також локалізація часто застосовується до географічних назв, національних символів, назв страв і напоїв, одягу та інших елементів повсякденного життя, що допомагає глядачам відчувати сцену близькою та знайомою. Таким чином, вона виконує не тільки мовну функцію, а й емоційну, забезпечуючи правильне сприйняття атмосфери оригіналу.

Ще одним важливим підходом є інтеркультурна адаптація, яка передбачає врахування відмінностей між культурою країни та культурою цільової аудиторії. Ця стратегія особливо ефективна у випадках, коли твір містить соціально значущі або культурно чутливі деталі. Наприклад, у перекладі португальського серіалу «Клон» на українську мову було необхідно адаптувати релігійні практики, сімейні традиції та соціальні норми так, щоб українська аудиторія могла зрозуміти поведінку та мотивацію персонажів [34, с. 25]. Інтеркультурна адаптація дозволяє уникнути непорозумінь, які можуть виникати через різне культурне сприйняття, та сприяє формуванню більш глибокого розуміння сюжету і персонажів. Вона може містити пояснення через субтитри або діалоги, що розкривають незвичні для глядача звичаї, історичні події або культурні символи, і водночас дозволяє зберегти оригінальний задум авторів.

У тих випадках, коли прямий переклад культурно специфічних елементів неможливий або неприродний, перекладачі застосовують так звані еквіваленти – слова, вирази або фрази, що передають подібне значення у мові цільової аудиторії. Наприклад, англійський вираз *It's raining cats and dogs* замінюють на український «Ллє як із відра», що дозволяє зберегти смислове і емоційне навантаження фрази, водночас роблячи її зрозумілою для глядачів. Використання еквівалентів дозволяє передати культурний або емоційний ефект оригіналу без необхідності дослівного перекладу, який у багатьох випадках був би незрозумілим.

Особливу увагу при перекладі потребує гумор, який є однією з найбільш складних категорій для адаптації через його тісний зв'язок із культурними реаліями, мовними особливостями та соціальним контекстом. Переклад

гумористичних елементів передбачає не лише передачу смислу, а й збереження емоційного ефекту. Наприклад, у перекладі серіалу «The Office» необхідно було адаптувати каламбури та ідіоматичні вирази, створюючи нові жарти або діалоги, які відповідали культурним очікуванням українських глядачів, але зберігали комічний ефект оригіналу [2, с. 199]. Креативна адаптація гумору вимагає високого рівня мовної компетенції та глибокого розуміння обох культур, оскільки неправильна передача жартів може спотворити зміст або навіть образити аудиторію.

Вибір між субтитруванням та дубляжем також відіграє значну роль у збереженні культурного контексту. Субтитри дозволяють зберегти оригінальну вимову, інтонацію і ритм мовлення, що важливо для автентичного сприйняття твору [34, с. 9]. Дубляж же дає можливість адаптувати культурні елементи безпосередньо в мові перекладу, роблячи контент більш зрозумілим для аудиторії, яка не володіє мовою оригіналу [34, с. 13]. У практиці перекладу дитячих мультфільмів часто поєднують ці підходи, залишаючи субтитри для дорослої аудиторії і дублювання для дітей, що дозволяє максимально ефективно передати зміст та культурні нюанси.

Не менш важливим аспектом є врахування психолінгвістичних процесів сприйняття інформації, оскільки аудіовізуальний продукт сприймається глядачем одночасно через кілька каналів сприйняття – слух, зір та текст. Така багатоканальна обробка інформації створює культурний і емоційний контекст, який значно ускладнює завдання перекладача. У цьому випадку важливо передбачити не лише точність перекладу лексичного і граматичного рівня, а й темп подачі інформації, зокрема швидкість читання субтитрів і тривалість їхнього перебування на екрані.

Перекладач повинен враховувати, що глядачі різних вікових і культурних груп можуть сприймати інформацію по-різному: одні здатні швидко обробляти великі обсяги тексту, інші потребують більшої тривалості його демонстрації. Крім того, важливим є збереження відповідності інтонації, ритму та емоційного забарвлення мови персонажів. Це дозволяє не тільки

передати зміст, а й відтворити авторський стиль, гумор, іронію, сарказм чи драматичну напругу, які часто є ключовими елементами культурного контексту.

Також для ефективного збереження культурного контексту перекладачам рекомендується перед початком роботи ретельно досліджувати культурні особливості аудиторії, залучати носіїв мови до процесу перекладу, проводити тестування перекладу на представниках цільової аудиторії і застосовувати сучасні технології перекладу, такі як автоматичні перекладачі та нейронні мережі, але з обов'язковою перевіркою культурних і смислових нюансів. Комплексне використання цих підходів дозволяє зберегти смисловий і емоційний ефект оригіналу, зробити контент зрозумілим і природним для глядачів та сприяє розвитку міжкультурного діалогу.

Отже, застосування таких стратегій у перекладі не лише забезпечує адекватну передачу сюжету та емоційного забарвлення, а й допомагає глядачам відчувати особливості культури іншої країни, зрозуміти її соціальні, релігійні та побутові реалії. Завдяки цьому аудіовізуальний переклад стає потужним інструментом міжкультурної комунікації, що сприяє не тільки пізнанню іншої культури, але й формує більш глибоке і емоційно забарвлене сприйняття художніх творів.

Висновки до 1 розділу

Культурний контекст виступає фундаментальною основою міжкультурної комунікації, впливаючи на розуміння слів, символів, невербальних сигналів та поведінки співрозмовників. Його врахування дозволяє ефективно адаптувати способи спілкування до особливостей різних культур, уникати непорозумінь і конфліктів, а також формує уміння взаємодіяти в багатоманітному соціокультурному середовищі. Знання та повага до культурних кодів, традицій, цінностей і мовних особливостей є ключем до розвитку міжкультурної компетентності, створюючи основу для толерантного, відкритого та соціально відповідального сприйняття світу.

Культурно-марковані елементи у кіноперекладі виступають ключовим інструментом передачі культурної специфіки та ідентичності оригінального твору, забезпечуючи його емоційне, смислове та стилістичне сприйняття цільовою аудиторією. Ефективний переклад таких одиниць потребує від перекладача поєднання лінгвістичної майстерності, глибокого розуміння культурних кодів і стратегічного підходу до адаптації, калькування, транслітерації чи пояснень. Збереження балансу між автентичністю оригіналу та зрозумілістю для глядача дозволяє не лише уникати культурних непорозумінь, а й сприяє розвитку міжкультурної компетентності, пізнанню іншої культури та формуванню емпатії у глобальному комунікативному середовищі.

Збереження культурного контексту в аудіовізуальному перекладі є складним і багатоплановим процесом, що вимагає від перекладача поєднання лінгвістичної майстерності, культурної компетенції та психолінгвістичного розуміння сприйняття інформації. Використання стратегій локалізації, інтеркультурної адаптації, еквівалентів, креативної адаптації гумору, а також субтитрування і дубляжу дозволяє передати зміст, емоційний ефект та стиль оригіналу, роблячи його зрозумілим і природним для цільової аудиторії.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРНОГО КОНТЕКСТУ ФІЛЬМУ «ПРИГОДИ ПАДДІНГТОНА»

2.1. Лінгвокультурний аналіз сюжету та персонажів

Фільм «Пригоди Паддінгтона» (2014) [53] відображає класичні риси британської культури, які проявляються не лише в манерах героїв, а й у специфічному національному гуморі, побудованому на грі слів, стриманій іронії та ситуаційних комедійних моментах. Паддінгтон, попри своє іноземне походження, демонструє ті якості, які традиційно вважаються британськими чеснотами: ввічливість, делікатність, акуратність, уміння перепрошувати навіть за дрібниці. Саме ці риси формують у ньому образ «маленького джентльмена» у ведмежій подобі.

Важливим культурним кодом у фільмі є родина Браунів, яка представляє британський «середній клас». Містер Браун уособлює раціональність, прагнення до порядку й дисципліни, тоді як місіс Браун демонструє турботливість і теплоту. Їхні характери віддзеркалюють стереотипне уявлення про британську сім'ю: суворість і дисципліна з боку батька, м'якість і любов з боку матері. Однак сценаристи застосовують легку сатиру на такий класичний образ, адже поява Паддінгтона поступово змінює консервативного містера Брауна, розкриваючи його більш емоційну й людяну сторону.

Гумор у фільмі має багатопланову природу і спрямований на різні вікові групи глядачів. Для дітей він проявляється через кумедні ситуації, смішні пригоди ведмедика Паддінгтона, його незграбність, несподівані помилки та безпосередні комічні дії, які викликають легке здивування та веселий сміх. Водночас для дорослої аудиторії гумор розкривається на іншому рівні: він базується на грі культурних кодів, тонких натяках на британські традиції, правила етикету, соціальні стереотипи та навіть легку іронію над самим собою, що дозволяє дорослим глядачам оцінити витонченість гумору та його соціокультурну функцію. Як зазначає Р. Мід у виданні *The New Yorker* [69], Паддінгтон є втіленням британської *sensibility* – чутливості, делікатності й

одночасно стриманої емоційності, яка формує унікальну атмосферу фільму, роблячи його не лише розважальним, а й естетично та культурно насиченим.

Крім того, у сюжеті гармонійно переплітаються локальні британські цінності та універсальні гуманістичні ідеї. Вони проявляються через доброту, щирість, готовність допомагати іншим, а також у взаємоповазі до «інших», до людей, які відрізняються від основної соціальної групи. Паддінгтон, як персонаж, створює ситуації, у яких проявляються людські чесноти, показуючи, що прийняття і взаємопідтримка здатні долати непорозуміння та бар'єри між людьми.

Варто зазначити, що центральна тема історії – пошук дому та прийняття інакшого. Саме вона об'єднує сюжетні лінії та робить фільм актуальним не лише для дітей, а й для дорослої аудиторії. Паддінгтон прибуває до Лондона як мандрівник і чужинець, що шукає нову сім'ю після втрати власної. Його становище перегукується з образом вигнанця, біженця або іммігранта, які опиняються в незнайомому середовищі та вимушені вчитися жити за іншими правилами. У світовій культурі цей архетип відомий як *fish out of water* («не у своїй тарілці»), і він використовується, щоб підкреслити конфлікт між звичним світом героя та новим середовищем, де він почувається безпорадним. У випадку Паддінгтона цей прийом має подвійний ефект: по-перше, він створює комічні ситуації, які роблять історію легкою й веселою, а по-друге, наголошує на глибинній драмі самотності та пошуку власного місця.

Йому складно зрозуміти культурні норми, традиції та правила поведінки, які для британців є звичними та природними. Звичайні побутові ситуації (поїздка в метро, візит у магазин, знайомство з сусідами) для нього перетворюються на виклик. Саме в цих моментах відбувається зіткнення двох культурних світів: екзотичного, наївного й доброго світу ведмедика та практичного, дисциплінованого й часто закритого світу сучасного Лондона. Кумедні непорозуміння підкреслюють, наскільки важко чужинцеві вписатися в нове середовище, де навіть прості жести можуть бути витлумачені неправильно. Водночас ця сюжетна лінія демонструє глядачеві важливу

істину: будь-яка культура здається незрозумілою та дивною, якщо дивитися на неї очима «іншого».

Проте саме його щирість, довіра до людей і відкритість до нового середовища стають тими ключовими рисами, які допомагають Паддінгтону знайти справжній прихисток і тепло у родині Браунів. На відміну від багатьох сучасних історій, де герої прагнуть адаптуватися до нового середовища, змінюючи себе та підлаштовуючись під чинні правила, Паддінгтон діє інакше: він зберігає власну індивідуальність і водночас впливає на оточуючих, трансформуючи навколишнє середовище своїм позитивом, чесністю та доброзичливістю. Його поведінка показує, що справжнє прийняття та взаєморозуміння народжуються не тоді, коли людина підкоряється обставинам, а коли вона залишається вірною собі і своїм принципам. Завдяки цим якостям ведмедик поступово завойовує довіру і симпатію членів родини Браунів. Крім того, його здатність впливати на оточення без примусу, м'яко, через власні вчинки та приклад, демонструє глядачам важливу моральну істину: доброта, щирість і відкритість до «іншого» здатні змінювати світ навколо.

Сюжет фільму підкреслює важливий гуманістичний посил: гостинність, толерантність та взаєморозуміння долають бар'єри між «своїм» і «чужим». Родина Браунів на початку історії символізує типове суспільне ставлення до чужинця – настороженість, сумніви, навіть страх. Містер Браун вважає, що прийняття ведмеда в дім може принести лише проблеми, і ця позиція відображає прагматичний та обережний підхід до нового й незвичного. Проте поступово, під впливом Паддінгтона, їхній дім змінюється: діти стають більш відкритими й турботливими, місіс Браун розкриває ще більшу доброту, а містер Браун, який на початку керувався лише здоровим глуздом і страхом, вчиться виявляти щирі емоції й довіряти серцю.

Ідея пошуку дому для Паддінгтона має універсальне значення – це не просто сюжетна лінія, а глибока метафора, яка відображає життєвий досвід багатьох людей. Вона символізує стан людини, яка опиняється в новому

культурному середовищі, де все здається чужим і незрозумілим, але водночас викликає інтерес і бажання стати частиною цього світу. Паддінгтон прагне не лише знайти дах над головою, а й відчувати себе потрібним, зрозумілим та прийнятим. У сучасному глобалізованому світі, де процеси міграції, інтеграції та співіснування різних культур стають все більш інтенсивними, цей сюжет набуває особливої актуальності. «Пригоди Паддінгтона» ніби нагадують, що питання мультикультуралізму та толерантності не є абстрактними, вони стосуються кожної людини, кожної родини та суспільства загалом.

Окремої уваги заслуговує мовна характеристика Паддінгтона, яка є не лише художнім прийомом, а й носієм важливих культурних смислів. Попри своє перуанське походження, він говорить англійською мовою з бездоганим британським акцентом, що, на перший погляд виглядає наративно парадоксально. Проте такий художній вибір має символічне підґрунтя: мова у цьому випадку виступає не стільки індикатором національної ідентичності, скільки інструментом культурної адаптації. Це своєрідний міст між «своїм» і «чужим», адже мовна компетентність полегшує процес інтеграції у нове середовище. Водночас цей прийом вказує на певний культурний ідеал: незалежно від походження чи зовнішності, той, хто здатен спілкуватися зрозумілою мовою і демонструвати щирі наміри, може бути прийнятий у спільноту.

Критики зауважують, що ця деталь має приховане ідеологічне навантаження. Акцент на тому, що Паддінгтон поступово «набуває» британської ідентичності через освоєння мови, звичаїв і культурних норм, символізує романтизацію колоніального минулого Британії. Така інтерпретація підкреслює, що навіть чужинець, приїхавши з далекої країни, з часом інтегрується в імперську культуру, що ставить питання про стерилізацію інакшості та «поглинання» чужої культури домінуючими традиціями.

Варто також звернути увагу на мармелад – одну з найважливіших символічних деталей у фільмі. Для Паддінгтона він не просто улюблений

смаколик, а справжній символ дому, тепла та спогадів про рідне Перу. Постійне носіння баночки мармеладу, а також звичка ховати бутерброд «на чорний день» у капелюсі, підкреслюють його прихильність до власної культури та сімейних традицій, створюючи місток між минулим і новим життям у Лондоні. Така деталь водночас додає глибини характеру ведмедика, робить його більш людяним і емоційно зрозумілим для глядача. Через мармелад проявляється його здатність зберігати ідентичність, демонструючи, що навіть у процесі адаптації до чужого середовища важливо тримати зв'язок із власним культурним корінням.

Ця деталь виконує кілька функцій:

- підкреслює дитячу наївність героя,
- створює комічні ситуації,
- водночас виступає емоційним «якорем», який пов'язує Паддінгтона з його походженням і родиною [70].

Також фільм активно використовує повторювані візуальні мотиви: наприклад, ховання їжі в капелюсі або незграбні спроби Паддінгтона пристосуватися до міського побуту. Такі сцени не лише смішні, але й мають символічне значення – вони показують, що герой знаходить власні, нестандартні способи вирішення проблем, і що навіть у хаосі можна віднайти гармонію. Ці мотиви підкреслюють тему сімейної єдності: навіть кумедні помилки Паддінгтона зближують членів родини Браунів, які поступово починають цінувати не зовнішні правила, а справжню доброту та щирість.

Окремим аспектом є проблема перекладу творів М. Бонда та їхньої екранізації. Заголовки оригінальних оповідань про Паддінгтона часто містять каламбури, алюзії або культурно специфічні слова, які важко відтворити іншими мовами. Наприклад, англійський гумор значною мірою ґрунтується на грі слів і контрасті між офіційністю та абсурдом, що не завжди має прямі відповідники в українській чи інших мовах.

Перекладачі у процесі роботи над текстами, особливо дитячими та сімейними, стикаються з необхідністю робити складний вибір між двома стратегіями перекладу.

Перша стратегія – зберігати аутентичність оригіналу. Вона передбачає максимально точне відтворення змісту, стилю та гри слів автора, навіть якщо деякі деталі або жарти можуть бути не зовсім зрозумілими для дітей-читачів іншої культури.

Друга стратегія – адаптувати текст до локальної культури. Це означає змінювати імена, жарти, посилання на реалії, кулінарні або побутові деталі так, щоб вони були зрозумілі, близькі та емоційно прийнятні для нової аудиторії. Такий підхід дозволяє дітям легше сприймати історію, розуміти гумор і моральні уроки, а також формує комфортне відчуття знайомості з сюжетом.

У результаті перекладачі опиняються перед класичною лінгвокультурною дилемою: що важливіше – передати унікальну «британськість» тексту, його національний колорит і культурну автентичність, чи зробити історію максимально зрозумілою та доступною для читачів іншої мови та культури. Вибір між цими стратегіями не завжди є простим і залежить від цільової аудиторії, формату адаптації та завдань перекладу. У сучасних перекладацьких практиках часто застосовують комбінований підхід, коли ключові культурні елементи зберігаються, а менш важливі адаптуються до локального контексту.

Отже, лінгвокультурний аналіз фільму «Пригоди Паддінгтона» дає змогу побачити його не лише як дитячу казкову історію, а й як багатопланове культурне явище. У центрі сюжету – універсальна тема пошуку дому та прийняття інакшого, яка в умовах сучасної глобалізації перегукується з проблемами міграції, мультикультуралізму та толерантності. Персонажі фільму відображають ключові риси британської культури: від стриманості, раціональності та дисципліни до гумору, заснованого на іронії та грі слів.

2.2. Відображення британських реалій у мові та візуальному ряді

Фільм «Пригоди Паддінгтона» (2014) [53] є яскравим прикладом того, як аудіовізуальні твори можуть передавати національні особливості культури через мову та комунікативні стратегії персонажів. Мова у цьому фільмі не є лише засобом передачі сюжетної інформації, вона виконує складну соціокультурну функцію, стаючи носієм британської ідентичності, культурних норм і повсякденних практик. Вже на ранніх етапах сюжету глядач знайомиться з типово британськими реаліями через дрібні деталі діалогів, які демонструють не лише побутові звички, а й цінності та соціальні стереотипи. Наприклад, репліка «*You spread it on toast, put it in sandwiches, or...*» (1:48) відображає характерні для британців харчові звички та щоденну рутину, у якій тости і бутерброди є невіддільною частиною раціону. Цей простий побутовий жест у комбінації з гіперболічним гумором створює культурний код, який дозволяє глядачеві зрозуміти, що для британців навіть такі буденні речі, як приготування їжі, мають певну символічну і соціальну значущість. Подібний культурний нюанс можна простежити у фразі «*Just one sandwich contains all the vitamins and minerals a bear needs for a whole day*» (4:07), де використання образу ведмедя і комічного перебільшення підкреслює не лише специфіку харчування, а й особливий тип англійського гумору – поєднання іронії, гіперболи та милої абсурдності, притаманної дитячим і сімейним фільмам британського виробництва.

Окрему увагу у фільмі приділено темі погоди, яка вважається важливим соціальним і комунікативним чинником у британській культурі. Погодні теми традиційно слугують для британців універсальним способом розпочати розмову або підтримати світську бесіду, навіть із малознайомими людьми. Це яскраво відображено в епізоді, де ведмеді вчили «лондонські манери»: «*To take the conversation further, talk about the weather*» (5:10) та «*Fact: Londoners have 101 ways to say that it is raining...*» (5:17). Подібні вислови демонструють, що обговорення погоди у Великій Британії є культурною нормою, а не лише інформацією про природні явища. Ідіоматичний вислів «*Coming down in stair*

rods, isn't it?» (13:38), що означає сильний дощ, показує багатство англійської мови у створенні образних описів, а також характерну британську здатність надавати повсякденним подіям гумористичного, часто трохи театралізованого звучання. Через такі мовні особливості глядач отримує можливість зануритися у соціокультурне середовище Лондона, відчувати місцеві норми поведінки та особливості міжособистісної комунікації.

Культурний контекст у фільмі проявляється також через ввічливість і стиль звертань. У британській культурі ввічливість та стриманість є важливою частиною взаємостосунків, і цей аспект посилюється через мовні конструкції у фільмі. Експресивне, але культурно «стримане» виголошення «*Good Lord*» (2:00) відображає традиційний спосіб вираження здивування або шоку без порушення норм етикету. Репліка «*Can I have the last sandwich?» (5:21)* демонструє важливість ввічливих формулювань у повсякденному спілкуванні, де прохання обов'язково супроводжується стриманою, ввічливою конструкцією, що запобігає конфліктам і підтримує гармонію у соціальних взаємодіях. Водночас інтимне звертання «*Now take care, my darling*» (9:10) вказує на теплоту і близькість у сімейних стосунках, підкреслюючи, що британці цінують як формальні, так і неформальні способи вираження турботи та уваги.

Ще один важливий аспект культурного кодування у мові фільму – це увага до зовнішності, стилю поведінки та соціального іміджу. Фраза «*I need to look presentable*» (12:36) відображає не тільки прагнення персонажа відповідати соціальним очікуванням, але й демонструє загальнобританську цінність естетики, порядку і дотримання певного формального етикету у повсякденному житті. Така репліка показує, що зовнішність і поведінка є маркерами соціальної відповідності та культурної належності, а також підкреслює практичне ставлення британців до підтримання порядку у всіх аспектах життя – від харчування до зовнішнього вигляду та взаємодії з іншими людьми.

Важливий культурний пласт у фільмі пов'язаний з історичною спадщиною та традиціями. Репліка «...*but it was my week to choose and I enjoyed the Victorian Wool Experience*» (12:41) відображає не лише любов британців до власної історії, а і їхнє вміння поєднувати культурну пам'ять із розважальним досвідом. Такі деталі підкреслюють, що історія та культура у Великій Британії є інтегрованими у повсякденне життя, а гумор і легка іронія допомагають робити культурні практики більш доступними та привабливими. Водночас це демонструє, що британська культура охоплює елементи «вихованого ексцентризму», який проявляється у туризмі, сімейному дозвіллі та повсякденних ритуалах.

Загалом, мова у «Пригодах Паддінгтона» [53] виконує багато функцій одночасно: вона передає сюжетну інформацію, створює комічний ефект, формує характер персонажів та відображає соціальні та культурні норми британського суспільства. Наприклад, загальна порада у фільмі «*Follow these simple rules and you will always feel at home in London*» (5:31) узагальнює низку культурних кодів, які допомагають глядачеві зрозуміти соціальні правила, повсякденні практики та гумор місцевих жителів. Ці дрібні деталі створюють комплексну картину британської ідентичності, що робить фільм цінним об'єктом для лінгвокультурного аналізу та вивчення культурного контексту англійської мови.

Також варто зазначити, що фільм демонструє багатий культурний контекст не лише через мову персонажів, а й через візуальні образи, які відображають національні реалії Великої Британії. Уже на 5:33 хвилині глядач бачить скляну кулю з мініатюрними символами Лондона – Біг-Беном, червоним автобусом, прапором, офіцером у традиційному однострої та телефонною будкою. Така композиція є яскравим прикладом символічного коду, який миттєво передає британську ідентичність і створює у глядача асоціативний ряд, пов'язаний із традиційними елементами британської культури. Скляна куля слугує своєрідною метафорою Лондона, де минуле,

сучасність і символи міста поєднані в компактний образ, що передає атмосферу столиці і підкреслює її впізнаваність у світі.

На 10:55 хвилині демонструється порт Лондона, який виступає важливим культурним і історичним символом міста. Кадр показує водну панораму, кораблі та берегову інфраструктуру, що нагадує про багатовікову роль Лондона як міжнародного торгового та морського центру. Ця сцена не лише забезпечує просторово-географічний контекст, а й відтворює значення Лондона в історії економіки та культури Великої Британії. Через такі деталі глядач отримує уявлення про масштабність і важливість міста, його глобальні зв'язки та культурну спадщину, що є невід'ємною частиною британської ідентичності.

На 11:30 хвилині особливу увагу привертає поведінка головного героя – ведмедика Паддінгтона, який проявляє ввічливість у спілкуванні, вітає співрозмовників та веде діалог про природу. Цей момент у фільмі передає ключові соціокультурні норми британців: тактовність, ввічливість, увагу до співрозмовника та делікатність у висловлюваннях. Через невербальні прояви ввічливості (поклони, усмішки, коректні жести) фільм демонструє, що британська комунікаційна культура базується на формі та манерах, що мають не менш важливе значення, ніж сама мова. Такий візуальний код дозволяє глядачеві зрозуміти тонкощі взаємодії у британському суспільстві та формує уявлення про культурну ідентичність персонажа.

На 14:50 хвилині увагу привертає сцена у ресторані, де стоїть чайник і кружки для чаювання. Варто зазначити, що ця деталь є не просто елементом побуту, а символом британської традиції чаювання, яка має глибокі культурні корені. Чай у Британії виступає соціальним ритуалом, способом об'єднання родини чи друзів, проявом ввічливості та гостинності. Візуальна демонстрація чайника, чашок та аксесуарів підкреслює значущість цього ритуалу для англійської культури, акцентує увагу на дрібних деталях, які формують атмосферу та характер сцен. Через цей образ глядач отримує можливість відчувати не лише побутові, а й соціальні традиції країни.

На 16:40 хвилині представлено процес називання ведмедика Паддінгтона на честь району в Лондоні. Епізод підкреслює важливість локальної ідентичності у британській культурі та історичну цінність географічних назв. Назва «Паддінгтон» не лише встановлює місцевий контекст, а й створює символічний зв'язок між персонажем і містом, що підкреслює значущість місця як елемента національної пам'яті та культурного коду. Через такі дрібні, але важливі деталі глядач отримує відчуття реалістичності світу фільму та розуміння того, як локальна ідентичність інтегрується у повсякденне життя.

Особливе місце займає сцена на 35:55 хвилині, де демонструється чайна церемонія. Кадр показує чайник, у вигляді потягу, який містить історію містера Грубера. Потім епізод охоплює кружки, цукорниці, процес наливання чаю та взаємодію учасників церемонії. Цей момент не лише передає традиційний британський ритуал, а й відображає культурні цінності – ввічливість, увагу до деталей, повагу до гостей, соціальну взаємодію та атмосферу домашнього затишку. Через візуальні елементи та манеру сервування фільм демонструє важливість символічного та соціального значення чаювання, яке є важливою частиною британського побуту і способу життя.

Отже, у фільмі «Пригоди Паддінгтона» британські реалії відображаються через поєднання мови та візуального ряду, створюючи цілісну картину культури та побуту країни. Мовні елементи передають характерні особливості спілкування, соціальні норми та традиції, тоді як візуальні образи відтворюють архітектурні, історичні та культурні коди, що допомагають глядачеві зануритися в атмосферу британського життя. Таке поєднання формує багатовимірний культурний контекст, який робить фільм не лише розважальним, а й цінним для лінгвокультурного аналізу.

2.3. Типи культурних елементів у фільмі (реалії, гумор, фразеологізми)

Фільм «Пригоди Паддінгтона» [53] вирізняється насиченістю культурно-маркованих елементів, які відображають характерні риси британської культури та ментальності. Для перекладача особливо складним завданням є передача не лише змісту, а й культурного підтексту, адже в англomовному оригіналі широко представлені реалії, гумор та фразеологізми, які без адаптації можуть залишитися незрозумілими для іншої аудиторії.

Реалії – це слова та вирази, які позначають предмети, явища чи традиції, притаманні певній культурі. Вони особливо яскраво відображають національний колорит і потребують уважної стратегії перекладу, адже саме через них глядач знайомиться з культурою країни, у якій створений фільм. У кінематографі такі реалії часто виступають «культурними маркерами», які занурюють у певне середовище, створюють ефект автентичності та роблять сюжет більш правдоподібним. Проте для перекладача виникає дилема: залишити реалії у вихідному вигляді, що зберігає культурний колорит, але може залишитися незрозумілим глядачеві, чи адаптувати їх до іншої культури, ризикуючи втратити оригінальну атмосферу. У «Пригодах Паддінгтона» такі культурні елементи стосуються передусім британських страв, напоїв, культурних практик, звичок і навіть особливих кодів поведінки, що є невід’ємною частиною життя Лондона.

Наприклад, у фразі: *«You spread it on toast, put it in sandwiches, or...»* (1:48) мова йде про мармелад – традиційний продукт англійської кухні, який є улюбленими ласощами ведмедика Паддінгтона і водночас символом його ідентичності. Для британського глядача ця деталь очевидна, адже мармелад на тості – важливий атрибут англійського сніданку і культурна традиція, яка з дитинства знайома кожному мешканцеві Великої Британії. Більше того, у британській літературі та культурі мармелад часто виступає маркером домашнього затишку, турботи та простих радощів життя. Проте для української культури, де подібний продукт не настільки поширений і не має

такої символічної цінності, ця деталь може здатися незначною і потребувати додаткових пояснень чи адаптації. Перекладач має знайти баланс між збереженням оригінальної культурної специфіки та доступністю для цільової аудиторії.

Інший яскравий приклад – «*You're just in time for elevenses*» (35:45). Тут використовується слово *elevenses*, яке позначає традиційну британську перерву на чай і легкий перекус близько 11-ї години ранку. Це поняття глибоко вкорінене у британському побуті й відображає не лише харчові звички, а й ритм життя суспільства, де подібні дрібні паузи мають соціальне значення – можливість поспілкуватися, перепочити й підтримати робочий темп. Для носіїв англійської мови це слово є зрозумілим і не потребує додаткових пояснень. Натомість українському глядачеві така реалія практично невідома, оскільки в нашій культурі не існує аналогічної традиції. Це створює перекладацьку проблему: чи залишити *elevenses* у транскрипції, що збереже автентичність, але вимагатиме примітки, чи адаптувати вираз як «перерва на чай», втративши при цьому унікальний культурний відтінок.

До категорії реалій належить також репліка: «*I've got a friend who runs an antiques shop in the Portobello Road*» (28:07), де згадується знаменита лондонська вулиця Портобелло-роуд, відома своїм ринком антикваріату та вуличними крамницями. Для британського чи міжнародного глядача ця деталь є «ключем» до створення конкретної локалізації – атмосфери старого Лондона з його унікальними районами та культурними просторами. Назва вулиці є своєрідною візитною карткою міста й асоціюється з образом англійської столиці, який давно укорінився в літературі, кіно та мистецтві. Проте для українського глядача, який не знайомий із географією Лондона, ця назва може не мати жодного культурного відгуку. Перекладач стикається з вибором: чи залишати топонім без змін, підкреслюючи «чужість» простору, чи вдаватися до пояснювального перекладу, наприклад «антикварна крамниця на відомому ринку Портобелло». У будь-якому випадку саме ця культурна деталь одразу занурює глядача в британське міське середовище.

Не менш показовими є згадки про британську географію та професійні коди. У цитаті «*These markings mean that it was made for a member of the Geographers' Guild*» (40:15) мова йде про «Гільдію географів» – вигадану, але стилістично відсилану до реальних наукових спільнот, які відігравали велику роль у колоніальній історії Великої Британії. Це звернення відображає дух британських дослідників та їхніх відкриттів, які стали основою національної гордості та важливою складовою ідентичності. Подібні згадки створюють атмосферу «британського пригодницького наративу», який добре знайомий європейським глядачам.

Ще одна важлива репліка – «*The Cabbie's Code!*» (46:06), що апелює до неписаних правил лондонських таксистів, відомих своєю професійною етикою та детальним знанням вулиць міста. У культурному плані це відсилання до феномену «*The Knowledge*» – системи підготовки водіїв таксі, яка вважається однією з найскладніших у світі. Для британця ця фраза є зрозумілою й навіть певним відсиланням до професійної традиції. Однак для українського глядача вона може здатися незрозумілою, якщо не пояснити контекст.

Загалом, культурні реалії у фільмі «Пригоди Паддінгтона» виконують важливу функцію створення автентичної атмосфери британського побуту, традицій та соціальних практик. Вони не лише занурюють глядача у специфіку життя Лондона, але й допомагають краще зрозуміти світогляд персонажів, адже більшість із них формують власну ідентичність через мову, звички та зв'язок із культурним середовищем.

Гумор у британській культурі також має особливий характер: він часто ґрунтується на грі слів, іронії, стриманій комічності ситуацій та умінні створювати жарт із побутових деталей. Його сутність полягає не стільки у відкритій комічності, як у підтексті, прихованих асоціаціях, культурних натяках, які зрозумілі передусім носіям британської ментальності. Передача такого гумору у перекладі вимагає від перекладача не лише ґрунтовного знання мови, а й відчуття стилю, культурного середовища, а іноді навіть історичного контексту. Невдалий переклад може позбавити репліку комічного

ефекту, зробивши її сухою або незрозумілою. Саме тому аналіз гумористичних елементів у фільмі «Пригоди Паддінгтона» є важливим прикладом того, як переклад може зберегти або втратити культурний колорит.

Прикладом є жартівливі репліки, пов'язані з погодою: «*To take the conversation further, talk about the weather*» (5:10) та «*Fact: Londoners have 101 ways to say that it is raining...*» (5:17). Тут висміюється відомий стереотип, що британці надзвичайно багато говорять про дощ і взагалі про погодні умови. Дійсно, клімат Великої Британії є вологим, непередбачуваним, і розмови про погоду стали своєрідним культурним кліше та соціальним «ритуалом ввічливості». Для англійців обговорення дощу – це універсальна тема, яка допомагає підтримати розмову у будь-якій ситуації. Саме цей феномен і висміюється у фільмі: комізм полягає в перебільшенні та іронії щодо «101 способу сказати, що йде дощ». Для українського глядача подібний жарт також може бути зрозумілим, але він не має такої глибини культурного підтексту. Тому перекладачеві важливо зберегти не лише буквальне значення, а і легку іронічність, яка дозволяє глядачеві відчувати британську одержимість погодою та її місце у культурній ідентичності англійців.

Інший приклад гумору – іронічна репліка: «*Would you like a wee nip of antifreeze for the old pacemaker?*» (1:14:52). У цьому жарті використовується словесна гра, що поєднує серйозне та абсурдне: герой пропонує випити «антифриз» як міцний напій, що звучить кумедно через подвійне значення. З одного боку, «antifreeze» буквально означає технічну рідину, яку неможливо споживати, з іншого – у контексті це стає метафорою алкоголю, що «зігріває» і навіть підтримує «старий кардіостимулятор». Комізм тут ґрунтується на перебільшенні й абсурдності ситуації: поєднання медичного приладу, міцного напою і технічної рідини створює ефект сюрпризу. Такий гумор важко передати прямим перекладом, адже він пов'язаний з подвійним значенням слів і британською традицією вживати алкоголь як засіб від холоду. Перекладачеві доводиться або знаходити культурний еквівалент, або створювати нову гру слів у цільовій мові.

Також у фільмі зустрічається гумор, пов'язаний із культурними звичками та уподобаннями британців. Наприклад, репліка: «... *but it was my week to choose and I enjoyed the Victorian Wool Experience*» (12:41). Тут комічний ефект виникає завдяки контрасту між буденністю та надмірно пафосною назвою «Вікторіанський досвід вовни». Для британської культури властива любов до незвичних, а часом навіть ексцентричних музеїв, виставок чи освітніх заходів, присвячених найрізноманітнішим темам – від серйозних до кумедних. У цьому випадку назва події звучить настільки пишномовно і серйозно, що викликає сміх, адже йдеться всього лише про виставку вовни. Для британського глядача цей жарт очевидний, оскільки він апелює до знайомої культурної традиції, тоді як для українського глядача комізм може бути менш зрозумілим. Без знання британських культурних звичок репліка ризикує втратити свій жартівливий ефект. Тому переклад такої сцени потребує або пояснювального контексту, або стилістичної адаптації, щоб зберегти відчуття іронії та перебільшення.

Загалом, гумор у фільмі «Пригоди Паддінгтона» виступає важливим носієм британської культури, оскільки він відображає специфічну манеру англійців спілкуватися, їхню любов до іронії, гри слів та перебільшення. Репліки, пов'язані з погодою, абсурдні жарти та комічні ситуації, пов'язані з культурними звичками, створюють атмосферу живого, життєвого і водночас тонко відтінкового гумору.

У фільмі «Пригоди Паддінгтона» також широко представлені фразеологізми, які відображають специфічний колорит англійської мови та національні особливості британської культури. Фразеологізми виконують у сюжеті не лише мовну функцію, а й емоційну та комунікативну: вони передають характер персонажів, їхні почуття, ставлення до подій і навіть соціальний статус. Важливість цих виразів у перекладі полягає у тому, що вони мають багатий культурний підтекст і часто не мають прямого буквального еквівалента в українській мові. Тому завдання перекладача полягає не лише у передачі змісту фрази, а й у збереженні її стилістичних,

емоційних та культурних особливостей, що робить процес перекладу значно складнішим і водночас творчим.

Наприклад, вираз «*Coming down in stair rods, isn't it?*» (13:38) є ідіоматичним способом описати сильний дощ. Буквальний переклад на кшталт «дощ іде, наче спадають сходові поручні» є абсолютно незрозумілим для українського глядача, адже він не має культурного або образного відтворення в нашій мові. Тому перекладачі змушені шукати еквівалентні за змістом і стилістикою українські вирази, наприклад «лліє як із відра» або «злива лліє без упину». При цьому важливо не лише передати силу дощу, а й зберегти характерну для британської мови гумористичну або іронічну інтонацію, яка робить сцену живою і колоритною.

Ще одним прикладом є фразеологізм «*Let's get cracking*» (57:32), що у розмовній англійській означає «давай почнемо негайно» або «пора братися за справу». Цей вислів створює атмосферу динамічності, невимушеності та енергійності, яку персонажі прагнуть передати у конкретній сцені. У перекладі важливо передати цю легкість і швидкість дії, щоб глядач відчув ті ж емоції, що й аудиторія оригінальної версії. Використання буквального перекладу, наприклад «давай тріснемо», не передає характеру фрази і може сприйматися як штучний або незрозумілий вираз.

Фраза «*Where's your fighting spirit?*» (1:17:25) також належить до сталих виразів англійської мови, які апелюють до ідеї рішучості, наполегливості та внутрішньої сили. У британській культурі «*fighting spirit*» має глибокі історичні конотації, пов'язані з формуванням національної самосвідомості, вихованням характеру та сміливості, що відображалось ще у військовій традиції і літературних творах. У перекладі важливо передати не лише буквальне значення «де твій бойовий дух?», а й підтекст мужності, готовності боротися з труднощами та внутрішньої стійкості персонажа. Це дозволяє українському глядачеві відчути ті ж моральні та емоційні акценти, що й у британській версії фільму.

Не менш цікавим прикладом є вираз «*The crow's nest!*» (1:23:18) – термін із морської справи, який позначає спостережний майданчик на щоглі корабля. У британському контексті він несе як буквальне значення, так і культурну відсилку до історії мореплавства, морської торгівлі та традицій Британії як морської держави. Для перекладача цей фразеологізм може стати викликом, оскільки він є культурно забарвленим і потребує певного пояснення для українського глядача.

Таким чином, фразеологізми у фільмі «Пригоди Паддінгтона» відіграють важливу роль у формуванні культурного контексту та емоційного забарвлення сцен. Вони передають особливості мови, національний характер британців та специфіку спілкування в різних соціальних ситуаціях. Завдання перекладача – не просто передати зміст висловів, а й максимально зберегти їхню колоритність, емоційну виразність і культурні відтінки, що робить аудіовізуальний переклад складним, багатошаровим і надзвичайно цікавим процесом.

Окрім виразних реалій, гумору та фразеологізмів, у фільмі «Пригоди Паддінгтона» [53] зустрічається значна кількість побутових фраз, які яскраво відображають характерні риси британської ввічливості, комунікативного стилю та мовних звичок. Такі вислови виконують не лише пряме інформаційне завдання, передаючи конкретні події або наміри персонажів, а й несуть у собі важливу культурну складову. Вони демонструють, як британці традиційно взаємодіють у повсякденному житті, наскільки цінують формальність, тактовність, стриманість і повагу у спілкуванні.

Крім того, побутові фрази часто служать засобом передачі соціального статусу, ступеня близькості або відстані між співрозмовниками. Наприклад, ввічливі звертання «Please», «Thank you» та «Excuse me» підкреслюють етикетні норми. Завдяки цьому глядач не лише отримує інформацію про сюжет, а й долучається до своєрідної культурної практики, знайомиться з мовними особливостями, стилем взаємодії та соціальними кодами

британського суспільства, що робить перегляд більш автентичним і пізнавальним.

Наприклад, прості, на перший погляд вислови, такі як «*This is London*» (1:53), «*Good Lord*» (2:00), «*Now take care, my darling*» (9:10), «*Night-night*» (28:34), «*Love from Paddington*» (28:42), передають не лише буквальний зміст сказаного, а й емоційний стан персонажів, їхнє ставлення одне до одного, а також певний рівень формальності чи інтимності у спілкуванні. Так, фраза «*Now take care, my darling*» демонструє прояв турботи й ніжності, що є невід'ємною частиною британського сімейного етикету, тоді як «*Good Lord*» передає здивування або легкий шок у манері, притаманній класичній британській стриманості.

Особливу увагу у фільмі заслуговує сцена знайомства між Паддінгтоном та родиною Браунів: «*Ah, Mrs. Brown. Come in. – You must be Mr. Gruber*» (35:35). У цьому діалозі чітко проявляється класична британська традиція вживання форм ввічливості, таких як «Mr.» та «Mrs.», що відображає усталені соціальні норми та культурні коди взаємодії між людьми. Такі звертання підкреслюють взаємоповагу та певну дистанцію, характерну для британського етикету, особливо при першій зустрічі. Крім того, ця сцена демонструє, наскільки важливо дотримуватися формальностей у початкових соціальних контактах, що є однією з ознак британської чутливості та стриманості у поведінці.

Водночас, через контраст між формальністю родини та щирою відкритістю Паддінгтона, глядач отримує можливість спостерігати культурний дисонанс, який виникає при зустрічі представника іншої культури з британськими традиціями. Ведмедик, будучи доброзичливим і безпосереднім, трохи порушує усталені норми, що створює комічний ефект, але водночас служить засобом показати, як взаємне прийняття та терпимість допомагають подолати культурні бар'єри. Така деталь не лише збагачує характер персонажів, а й слугує освітнім моментом для глядачів, формуючи розуміння культурних особливостей та етикету у реальному житті.

Крім того, побутові фрази у фільмі створюють атмосферу повсякденного життя британців і допомагають підкреслити специфіку їхніх міжособистісних відносин. Вони є відображенням культурних норм, традицій, рівня ввічливості та формальності, які притаманні британському суспільству. У перекладі таких висловів важливо зберегти не лише зміст, а й емоційний відтінок, адже це дозволяє глядачам іншої культури відчувати теплоту, дружелюбність, турботу та характерну стриману ввічливість, властиву британським родинам.

Отже, у фільмі «Пригоди Паддінгтона» можна виділити кілька типів культурних елементів, які взаємодіють між собою і створюють цілісну картину британської культури. Саме комплексне використання цих елементів у фільмі створює багатшарову текстуру мовної культури, яка дозволяє глядачам іншої мовної спільноти не лише зрозуміти сюжет, а й відчувати атмосферу та соціальні нюанси британського життя. Перекладачі, які працюють із такими аудіовізуальними творами, повинні ретельно підбирати адекватні еквіваленти для кожного типу елементів, щоб зберегти їхній культурний зміст.

Висновки до 2 розділу

Лінгвокультурний аналіз фільму «Пригоди Паддінгтона» демонструє, що сюжет і персонажі несуть багатшарове культурне навантаження, поєднуючи британські традиційні цінності, гумор і соціальні стереотипи з універсальними гуманістичними ідеями доброти, толерантності та взаєморозуміння. Центральна тема пошуку дому та прийняття інакшого дозволяє розкрити конфлікт між «своїм» і «чужим», водночас показуючи, що щирість, відкритість і повага до іншої культури сприяють інтеграції та зміні оточення на краще. Персонажі і символічні деталі, такі як мармелад і мовні особливості Паддінгтона, підкреслюють важливість збереження культурної ідентичності під час адаптації до нового середовища, що робить фільм цінним як для дітей, так і для дорослих у контексті міжкультурного виховання та глобальної соціокультурної рефлексії.

Фільм «Пригоди Паддінгтона» ефективно поєднує мовні та візуальні засоби для передачі британських реалій, створюючи комплексний культурний контекст. Через характерні мовні конструкції, ідіоми, ввічливі звертання та гумористичні перебільшення глядач отримує уявлення про соціальні норми, повсякденні практики та особливості британського спілкування, тоді як візуальні елементи (архітектура, символічні об'єкти, ритуали, побутові деталі) підкреслюють історичну спадщину, традиції та локальну ідентичність Лондона.

У фільмі «Пригоди Паддінгтона» культурні елементи, такі як реалії, гумор, фразеологізми та побутові фрази, виконують ключову роль у створенні автентичної атмосфери британського життя, відображаючи ментальність, соціальні звички та мовні особливості англійців. Вони не лише формують наративний і емоційний колорит, а й дозволяють глядачеві краще зрозуміти характер персонажів та їхню взаємодію у конкретному культурному контексті. Для перекладача це створює складне завдання – передати зміст і комічний, емоційний та культурний підтекст висловів, водночас зберігаючи автентичність і доступність для цільової аудиторії.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ КУЛЬТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У ФІЛЬМІ «ПРИГОДИ ПАДДІНГТОНА»

3.1. Порівняння оригіналу та українського дубляжу

Переклад культурних елементів у фільмах для дітей та сімейної аудиторії має свої особливості, адже він покликаний не лише донести буквальний зміст оригіналу, а й створити для глядача зрозумілу й емоційно близьку атмосферу. У фільмі «Пригоди Паддінгтона» надзвичайно важливо відтворити не лише сюжетні репліки, але й ті мовні особливості, які роблять цю історію по-справжньому британською. Порівняння оригінальних фраз та українського дубляжу дає змогу простежити, як саме перекладачі намагаються балансувати між збереженням автентичності та адаптацією під культурні норми української аудиторії.

Перший приклад ілюструє ситуацію, коли збереження культурного відтінку вимагає творчого підходу. В оригіналі звучить репліка: «*You spread it on toast, put it in sandwiches, or...*» (1:48). У перекладі вона звучить так: «*Намастіть на тост, або на хліб, або...*» (1:48). На перший погляд, переклад виглядає цілком адекватним, однак при детальному аналізі помітно, що відбулася певна зміна культурного акценту. Англійське *spread it on toast* відсилає до британської традиції сніданків, де тости з мармеладом або джемом – поширене явище. Перекладач залишив цей образ, використавши слово «тост», яке зрозуміле й українському глядачеві. Проте другий компонент оригіналу (*sandwiches*) було відтворено словом «хліб». Варто наголосити, що це вже не буквальний, а адаптований варіант, адже сендвіч в англійській культурі – це окрема страва з власною історією та символікою, а «хліб» значно звужує зміст і втрачає алюзію на британські харчові традиції. Водночас такий переклад робить репліку більш зрозумілою для дітей та дорослих, які не завжди ідентифікують сендвіч як частину культурного коду Англії. Перекладач свідомо відходить від культурно маркованого елемента на користь простоти та доступності.

Другий приклад демонструє прямий буквальний переклад без жодних відхилень: «*This is London*» (1:53) → «*Це Лондон*» (1:53). У цьому випадку адаптація не потрібна, адже топонім «London» має усталений український відповідник «Лондон», і він цілком впізнаваний у нашій культурі. Репліка, хоч і проста за структурою, несе глибоке символічне навантаження, адже для британців Лондон – це не лише столиця, а й уособлення країни, її історії, традицій, культурного спадку. Для українського глядача переклад також зберігає цей ефект, оскільки Лондон сприймається як впізнаваний символ британської культури.

Набагато цікавішою з погляду адаптації є третя репліка: «*Good Lord*» (2:00) → «*Оце так*» (2:00). В англійській мові цей вигук є усталеним емоційним виразом, який буквально перекладається як «Добрий Господи» або «Господи Боже». Проте він не завжди використовується у прямому релігійному значенні, а радше як звичний для англomовного середовища вигук здивування. В українській мові буквальний переклад звучав би занадто різко й міг би здатися невідповідним у контексті дитячого фільму. Тому перекладач використав нейтральний вираз «Оце так», який передає емоцію здивування, але позбавлений релігійної конотації. Це приклад прагматичної адаптації, коли важливим стає не буквальне значення, а реакція, яку має викликати фраза у глядача.

Наступний приклад також показує цікаве поєднання точності й адаптації: «*Just one sandwich contains all the vitamins and minerals a bear needs for a whole day*» (4:07) → «*В одному сендвічі досить вітамінів і мінералів для ведмедя на цілий день*» (4:07). Тут переклад досить близький до оригіналу, але помітно, що англійське *contains all the vitamins and minerals* було трансформовано у більш просту та розмовну форму «досить вітамінів і мінералів». Тобто замість науково-точного стилю, який притаманний англійській репліці, український дубляж робить вислів легшим і природнішим для сприйняття. Важливим є те, що слово *sandwich* залишено без змін як «сендвіч», що свідчить про інтернаціоналізацію цього поняття в сучасній

українській культурі: на відміну від попереднього прикладу, де *sandwiches* було замінено на «хліб», тут перекладач вирішив зберегти оригінальну назву, щоб не втратити культурний контекст.

Зокрема, фрази, пов'язані із повсякденним життям та культурними звичаями, вимагають тонкої адаптації, аби глядач сприймав їх без додаткових пояснень, але при цьому відчував атмосферу британської культури та особливості взаємодії персонажів. Наприклад, репліка «*To take the conversation further, talk about the weather*» (5:10) → «Щоб продовжити розмову заговоріть про погоду» (5:10) відображає типовий британський стереотип про розмови про погоду як спосіб підтримувати невимушене спілкування. В оригіналі використано формулювання, яке є інструктивним і трохи іронічним, а український переклад передає сенс буквально, але адаптовано для природності української мови. Така стратегія дозволяє зберегти комунікативну функцію вислову: глядач розуміє, що мова йде про соціально прийнятний і традиційний спосіб почати або підтримати розмову, що є важливим для побудови характеру персонажів і створення соціального контексту сцени.

Ще один приклад демонструє як перекладач працює із культурними та локальними маркерами англійської мови. Фраза «*Fact: Londoners have 101 ways to say that it is raining...*» (5:17) → «Справжні лондонці знають 107 способів, як сказати, що йде дощ» (5:17) містить числовий елемент і культурну характеристику поведінки британців. У перекладі число було змінено з 101 на 107, ймовірно, для адаптації ритму української мови або для додаткового гумористичного ефекту, який легше сприймається українською аудиторією. Ця невелика зміна ілюструє прагматичну адаптацію перекладу, де точність числа поступається місцем комунікативній ефективності та природності вислову. У такій формі репліка передає не лише сенс, що британці багато говорять про дощ, але й підтримує легку, іронічну атмосферу, властиву оригінальному тексту, водночас залишаючись зрозумілою для українського глядача.

Також, переклад і адаптація повсякденних реплік, що мають функцію звернення до предметів чи дії персонажів, демонструє баланс між буквальною і природністю мови. Наприклад, «*Can I have the last sandwich?*» (5:21) → «Я візьму останній бутерброд?» (5:21). Оригінал містить ввічливу форму запити, де персонаж демонструє стриманість і соціальну обережність у взаємодії з іншими. Український дубляж адаптує цю форму, використовуючи природний порядок слів і трохи спрощену граматичну конструкцію, але зберігає ввічливість і комунікативну функцію. Завдяки цьому український глядач отримує ту саму інформацію і відчуття ввічливості персонажа, водночас текст звучить природно і легко сприймається.

Ще один важливий аспект перекладу – передача практичних порад або правил, що відображають культурні норми британського життя. Репліка «*Follow these simple rules and you will always feel at home in London*» (5:31) → «Ці правила дозволять вам почуватися у Лондоні, як вдома» (5:31) є прикладом того, як переклад балансує між точним відтворенням смислу та стилістичною адаптацією. Український дубляж зберігає основну комунікативну функцію фрази – інструктивний і мотивуючий характер, який допомагає аудиторії зрозуміти, що існують певні соціальні та культурні норми, дотримуючись яких легко інтегруватися у місцеве середовище. При цьому конструкція перекладу зроблена більш плавною і природною для української мови, що дозволяє глядачеві легше сприймати інформацію та інтегрувати її у сюжетний контекст без додаткових пояснень.

Наступний приклад репліки ілюструє емоційно-теплий прощальний вигук: «*Now take care, my darling*» (9:10) → «Бувай здоровий, любий» (9:10). В оригіналі англійський вислів несе ніжний і дбайливий відтінок, властивий особистим стосункам між близькими. У перекладі українською мовою репліка зберігає цей емоційний заряд, при цьому використано усталену форму прощання «Бувай здоровий», яка природно сприймається у нашій культурі. Заміна *my darling* на *любий* точно передає теплоту та інтимність звертання, водночас залишаючи фразу легкою для сприйняття дітьми. Це класичний

приклад прагматичної адаптації, де основна функція вислову (прояв турботи і емоційної близькості) зберігається без буквального перенесення всіх англійських мовних нюансів.

Інша фраза ілюструє адаптацію дії та інтонації персонажа: «*OK, I'll just get it now*» (10:30) → «*Так, зараз принесу*» (10:30). У оригіналі використано конструкцію, яка передає готовність персонажа виконати дію негайно, з легким підтекстом ввічливості, а слово *OK* додає характерний англомовний культурний відтінок – воно функціонує як універсальний сигнал згоди, згладжування можливого конфлікту або демонстрація готовності співпраці. У британській культурі *OK* часто використовується у побутовому спілкуванні, щоб виразити ввічливу згоду або підтвердити готовність діяти, і при цьому має легкий, дружній, інколи трохи неформальний тон. Український переклад спрощує мовну форму, прибираючи зайве *just*, що робить вислів більш лаконічним і природним для українського слухача, водночас зберігаючи головну мету – готовність допомогти. Використання слова «Так» у перекладі виступає еквівалентом *OK*, передаючи погодження та дружній підтекст, хоча більш універсально і природно для української аудиторії.

Наступний приклад демонструє стилістичну трансформацію: «*I need to look presentable*» (12:36) → «*Я презентабельний*» (12:36). В оригіналі вислів позначає прагнення персонажа виглядати доглянутим, охайним і відповідним до конкретної ситуації, тобто має описовий характер. Український переклад перетворює це на короткий, констатаційний вислів «*Я презентабельний*», що на слух звучить більш впевнено та трохи гумористично у контексті дитячого фільму. Тут відбувається трансформація, де оригінальна конструкція перетворюється на легку, динамічну фразу, яка краще працює у форматі дубляжу для дітей і підкреслює характер героя.

Переклад «... *but it was my week to choose and I enjoyed the Victorian Wool Experience*» (12:41) → «... *але моя черга вибирати і мені виставка пряжі сподобалась*» (12:41) ілюструє культурний та тематичний маркери, пов'язані з британською традицією. В оригіналі фраза містить культурно марковану

подію – «*Victorian Wool Experience*», тобто спеціалізовану виставку, що відсилає до британської історії та традицій текстильної індустрії. Український переклад спрощує назву події до «виставка пряжі», що робить її зрозумілою для дитячої аудиторії, яка навряд чи знатиме про вікторіанські експозиції. Хоча частково втрачається історичний і культурний контекст, переклад зберігає основну ідею – задоволення від участі у виборі події та позитивний емоційний ефект.

Наступний приклад стосується опису погоди, яка в британській культурі є типовою темою для підтримки невимушеного спілкування: «*Coming down in stair rods, isn't it?*» (13:38) → «Сьогодні ллє як з відра, чи не так?» (13:38). Англійський вираз *stair rods* у буквальному перекладі означає «сходові стрижні», але у контексті мови – це стійкий ідіоматичний вислів, що описує сильний проливний дощ. Український дубляж використовує адаптовану фразу «ллє як з відра», яка передає інтенсивність опадів і є усталеним українським виразом, зрозумілим широкій аудиторії. Таке рішення перекладача демонструє прагматичну адаптацію: збережено емоційний ефект і комічність ситуації, але втрачено буквальний образ оригінальної метафори, що не вплинуло на сприйняття сцени.

Наступний переклад: «*Not at all*» (14:40) → «Авжеж» (14:40). В оригіналі використано ввічливу, стриману форму заперечення, яка водночас є типовим елементом британської ввічливості та демонструє тактовне ставлення співрозмовника до адресата. Така фраза несе не лише смислове навантаження, а й культурний відтінок, адже підкреслює стриманість і делікатність у комунікації, що є характерною рисою британського спілкування.

Український переклад обирає слово «Авжеж», яке передає більше згоду або підтримку у неформальному контексті. Такий вибір робить репліку більш природною та зрозумілою для української аудиторії, зберігаючи позитивне ставлення персонажа до співрозмовника. У цьому прикладі спостерігається прагматична трансформація: буквальна структура оригіналу замінена на більш емоційно забарвлену форму, проте комунікативна функція збережена.

повністю. Переклад дозволяє українським глядачам відчутти ввічливу і доброзичливу манеру спілкування Паддінгтона, передає його характер і соціальні коди поведінки.

Інший приклад ілюструє культурну та соціальну адаптацію: «*unless, of course, you'd like to freshen up first*» (19:59) → «*Чи ти хочеш привести себе до ладу?*» (19:59). Оригінальна фраза є ввічливою пропозицією освіжитися або підготуватися до події, з типовою для британців м'якістю й відтінком формальної ввічливості. Український переклад передає сенс, перетворюючи вислів на більш зрозумілий та побутовий, легкий для сприйняття дітьми: «привести себе до ладу» звучить природно, а інтонація ввічливості зберігається через контекст сцени. Загалом це приклад прагматичної адаптації, де важливо не буквально повторення слів, а передача дії та емоційного стану персонажа.

Наступний приклад демонструє переклад культурно маркованого географічного й соціального елементу: «*I've got a friend who runs an antiques shop in the Portobello Road*» (28:07) → «*У мене є друг, у нього антикварний магазинчик на Портобелло*» (28:07). Оригінал містить конкретний топонім та культурне посилання на антикварний ринок, відомий у Лондоні. Український переклад зберігає географічну назву «Портобелло», що дозволяє глядачеві відчутти автентичність місця, водночас слово «антикварний магазинчик» передає значення без додаткових пояснень. Переклад є поєднанням буквального перенесення топоніма і стилістичної адаптації терміну для зручності сприйняття, що дозволяє дитячій аудиторії легко зрозуміти зміст і контекст без втрати культурного забарвлення.

Переклад вечірніх прощань та теплих побажань: «*Night-night*» (28:34) → «*На добраніч*» (28:34). Оригінальна англійська фраза є типовим неформальним побажанням сну, що вживається у сімейному колі і містить інтимний відтінок. Український переклад зберігає функцію побажання спокійного сну і природно вписується у мовну традицію нашої культури. Тут застосовано буквальний переклад із стилістичною адаптацією, щоб фраза

звучала м'яко і природно для дитячої аудиторії, не втрачаючи теплої інтонації оригіналу.

Наступний приклад – підписання листа чи повідомлення персонажа: «*Love from Paddington*» (28:42) → «*Цілую, Паддінгтон*» (28:42). В оригіналі вислів передає дружнє, ласкаве звернення, властиве дитячим і сімейним текстам. Український переклад вибирає форму «Цілую», яка є звичною в українській культурі для передачі теплоти і дружності, навіть у письмовому або усному спілкуванні. Хоча переклад не є буквальним, він повністю передає емоційний ефект і створює атмосферу близькості, що важливо для дитячого фільму.

Наступний приклад демонструє передачу офіційного знайомства та ввічливості у діалозі:

«- *Ah, Mrs. Brown. Come in.*

- *You must be Mr. Gruber*» (35:35)

«- *Micic Браун. Заходьте.*

- *Ви містер Грубер?*» (35:35).

В оригіналі діалог характеризується типовими формулами ввічливості британського етикету: *come in* – запрошення до кімнати, а *you must be* – ввічливе припущення під час знайомства. Український дубляж передає ці елементи повністю, замінюючи лише структурні особливості на природні для української мови форми. Зокрема, *you must be* перетворено на просте питання «Ви містер Грубер?», що звучить ввічливо, але не обтяжено прямим перекладом модального дієслова. Загалом це приклад поєднання буквального і стилістичного перекладу, де збережено соціальну функцію висловів, водночас зроблено їх природними для української аудиторії.

Особливо важливу роль відіграють титули Mrs. та Mr. У британській культурі їх завжди вживають у формальних або напівформальних ситуаціях. Mrs. позначає заміжню жінку і служить знаком поваги до її соціального статусу. Mr. підкреслює ввічливість та коректність у спілкуванні з чоловіком. Такі титули формують чіткі соціальні рамки і допомагають дотримуватися

норм етикету. Вони також сигналізують про повагу та стриманість, що характерно для британської манери спілкування.

Інший приклад ілюструє переклад культурної традиції британського харчування: «*You're just in time for elevenses*» (35:45) → «*Ви якраз до чаю*» (35:45). В оригіналі *elevenses* – це специфічний британський прийом їжі, легкий перекус або чай з печивом близько 11 години ранку, який є культурно маркованим елементом. Український переклад трансформує його в загальноприйнятий образ «до чаю», що дозволяє глядачеві одразу зрозуміти сенс і контекст, не вимагаючи знань про британські традиції. Тут застосовано адаптацію культурного маркера, зберігаючи комунікативну функцію і гумористичний, дружній відтінок сцени.

У цьому прикладі репліка «*The gentleman dropped his wallet!*» (37:41) передає несподівану подію та емоційну реакцію персонажів, акцентуючи на швидкості розвитку ситуації та елементі екстреності. Український переклад «Джентльмен опустил свій гаманець!» (37:41) зберігає буквальний сенс оригіналу та структуру вислову, а слово «джентльмен» підтримує автентичність британської культурної реальності. Водночас, для досягнення більш природного звучання і збереження драматичного ефекту можливі такі варіанти: «У джентльмена випав гаманець!» або «Джентльмен загубив свій гаманець!»

Інший епізод демонструє переклад культурного маркера та спеціалізованого терміну: «*These markings mean that it was made for a member of the Geographers' Guild*» (40:15) → «Ця вишивка означає, що він належав члену Географічної Академії» (40:15). Оригінал містить конкретне відсилання до британської гільдії географів, що є культурно маркованим елементом і мало знайоме українському глядачеві. Український дубляж спрощує цей термін до «Географічної Академії», що робить сенс зрозумілим і водночас зберігає відчуття приналежності до спеціалізованої організації. У цьому прикладі застосована стратегія адаптації культурного маркера, де збережено основний зміст і функцію фрази, але спрощено термінологію для локальної аудиторії.

Наступний приклад демонструє переклад ексклюзивної фрази з гумористичним відтінком: «*The Cabbie's Code!*» (46:06) → «*Кодексом таксистів!*» (46:06). В оригіналі використано короткий і експресивний вигук, який одночасно передає значущість та таємничість правил, що існують серед лондонських таксистів. Фраза має легкий комічний ефект, адже сприймається як щось особливе та майже сакральне для професійного середовища водіїв. Український переклад зберігає цю експресію та гумористичну інтонацію, водночас адаптуючи структуру речення під природні мовні норми української мови. Використання терміна «таксистів» робить репліку зрозумілою для локальної аудиторії, а порядок слів підкреслює комічний ефект і швидкість вигуку, що характерно для сцен динамічного діалогу.

Переклад «*Let's get cracking*» (57:32) → «*Так діти, ноги в руки*» (57:32) ілюструє передачу динамічного заклику до дії. В оригіналі англійська фраза є ідіоматичним виразом, що закликає швидко взятися до роботи або почати діяти. Український дубляж використовує локалізований вислів «ноги в руки», що передає ту ж швидкість дії, а додаткове звертання «Так діти» адаптує репліку для сімейної аудиторії, роблячи її більш теплою і зрозумілою. Таке поєднання стилістичної трансформації та адаптації, спрямоване на максимальну природність і ефективність у локальному контексті.

Інший приклад демонструє використання гумору і словесної гри з медичними та технічними термінами: «*Would you like a wee nip of antifreeze for the old pacemaker?*» (1:14:52) → «*Не хочеш антифризу сердечко прогріти?*» (1:14:52). В оригіналі англійська фраза є іронічним зауваженням, що поєднує медичний контекст – *pacemaker* (кардіостимулятор) – з легким гумором та сленговим виразом *wee nip* (маленька порція алкоголю). Український дубляж адаптує метафору для дитячої та сімейної аудиторії, використовуючи фразу «сердечко прогріти», що передає легку іронію, тепло і гумор, зберігаючи комічний ефект без прямого згадування алкоголю. Це класичний приклад стилістичної та прагматичної адаптації, де головне – передача емоційного впливу, а не буквальна трансляція слів.

Наступний приклад ілюструє адаптацію мотивуючої, експресивної репліки: «*Where's your fighting spirit?*» (1:17:25) → «*Ти мужик чи слабак?*» (1:17:25). В оригіналі фраза має мотиваційний і трохи драматичний відтінок, характерний для англійської культури, де звернення до сміливості чи рішучості часто супроводжується легким підбадьоренням або викликом. Український переклад передає той самий сенс, використовуючи більш прямий і образний варіант, який одразу зрозумілий українському слухачеві. Така трансформація не лише зберігає комунікативну функцію, а й додає відтінок емоційного тиску або легкого провокативного виклику, що посилює драматичність сцени. Крім того, репліка звучить природно та живо в українському контексті, адаптуючи тон і ритм оригінальної мови до особливостей локальної аудиторії. У результаті переклад успішно інтегрує гумор, експресію та мотиваційний ефект, забезпечуючи повне сприйняття сцени глядачем.

Переклад «*The crow's nest!*» (1:23:18) → «*Підняти вітрила!*» (1:23:18) показує локалізацію морської термінології та екстремальної дії. В оригіналі *crow's nest* – це верхній пост на щоглі корабля, з якого ведеться спостереження, а в контексті фільму вислів використовується як командний сигнал. Український дубляж не зберігає буквального образ *гніздо ворона*, який може бути незрозумілий для аудиторії, а передає функцію команди через локалізовану, зрозумілу дію – «*підняти вітрила*». Загалом це приклад прагматичної адаптації, де зберігається сюжетна функція і динаміка сцени, але змінюється буквальный образ для кращого сприйняття глядачем.

Ці приклади підкреслюють головну особливість українського дубляжу: баланс між автентичністю оригіналу та природністю для локальної аудиторії. Використання стилістичної трансформації дозволяє адаптувати англійські ідіоми, сленгові вирази і культурно марковані елементи. Прагматична адаптація забезпечує зрозумілість і плавність сцен, а буквальный переклад зберігає важливі фактичні або географічні відомості. Такий комплексний підхід дозволяє українським глядачам повністю відчувати характер персонажів,

гумор, емоційний стан та інтеракції між героями, навіть якщо частина культурного контексту адаптована під локальні реалії.

Отже, аналіз цих фраз демонструє, що український дубляж «Пригоди Паддінгтона» є прикладом високоякісного перекладу для дитячого та сімейного кіно. Він успішно поєднує точність перекладу та адаптивність, що дозволяє зберегти природність діалогів. Дубляж також відзначається високою емоційною виразністю, що робить персонажів живими та близькими для глядача. Крім того, він зберігає комунікативну функцію оригінальних реплік, передаючи не лише сенс, а й гумор, інтонацію та характерні риси героїв. Завдяки цьому українська версія фільму не втрачає культурної специфіки та одночасно залишається зрозумілою та цікавою для аудиторії.

3.2. Оцінка ефективності збереження культурного контексту та рекомендації щодо покращення

«Пригоди Паддінгтона» – це не просто серія дитячих книжок, а справжній культурний феномен, який вже понад шістдесят років продовжує впливати на уяву дітей і дорослих у різних куточках світу. Ця історія поєднує у собі унікальні риси британської культури, універсальні моральні цінності, такі як доброта, чесність і толерантність, а також порушує важливі соціальні теми, зокрема питання імміграції та взаємодії людей із «іншими», відмінними від себе. Поява Паддінгтона, маленького ведмедика з «найтемнішого Перу», який прибув до Лондона як біженець, символізує відкритість британського суспільства і водночас служить метафорою для багатьох людей, які опинилися у чужій країні, шукаючи прихистку та підтримку. Майкл Бонд створив цього персонажа у 1958 році, надихнувшись власними спогадами про евакуацію дітей під час Другої світової війни та складнощі інтеграції чужинців у нове середовище. Сам факт, що Паддінгтон носить етикетку з написом «Please look after this bear», підкреслює його уразливість і одночасно вчить читачів співчуття та соціальної відповідальності [71].

Проте із часом, коли історія Паддінгтона виходила за межі книжок і перетворювалася на фільми, мультфільми, театральні постановки та мюзикли, оригінальний культурний контекст зазнав певних трансформацій. Кожна адаптація мала на меті зробити сюжет доступним для сучасного глядача, часто змінюючи акценти, вводячи нові сюжетні лінії та персонажів, що не завжди відповідало первісній ідеї автора.

Фільми «Паддінгтон» 2014 та 2017 років, режисером яких виступив Пол Кінг, є яскравим прикладом успішної та водночас обмеженої адаптації. З одного боку, вони зберегли характер ведмедика, його незграбну доброзичливість, моральні принципи та загальний настрій оригінальних оповідань. З іншого боку, у фільмах спостерігається певне ослаблення імміграційного аспекту, який у книжках був більш явним. Тема чужинця у британському суспільстві подається радше через легкий гумор і сюжетні пригоди, ніж через глибоке соціальне занурення.

Фільм «Паддінгтон у Перу», що вийшов у 2024 році, намагався повернути увагу до коренів персонажа і показати його подорож на батьківщину. Проте, на думку критиків, стиль стрічки змінився, і фільм більше нагадує пригодницький бойовик із яскравими спецефектами та швидким темпом подій, ніж глибоке культурне дослідження. У ньому простежується тенденція сучасного кінематографа: пріоритет емоційної динаміки та видовищності часто ставиться вище за культурну автентичність. Відтак глядач отримує більше розваги, але менше можливості зануритися у культурний контекст, познайомитися з історією Перу, його традиціями, побутом, а також побачити більш глибоке відображення теми імміграції.

Варто зазначити, що сучасні виклики для збереження культурного контексту у всіх видах адаптацій пов'язані не лише з форматом, а й із соціально-економічними умовами. Глобалізація, поширення глобальних розважальних платформ та комерційна конкуренція спонукають творців робити продукцію максимально універсальною, зрозумілою для міжнародної аудиторії. В результаті зображення локальних культурних рис, специфічних

традицій, мовних нюансів, історичного контексту та соціальних проблем може стати спрощеним або зовсім відсутнім. Через це історія Паддінгтона, яка з самого початку була багатшаровою, ризикує стати поверхневою, концентруючись переважно на гуморі, пригодах і візуальних ефектах.

При перекладі реплік «*The Cabbie's Code!*» (46:06) → «*Кодексом таксистів!*» (46:06) та «*Let's get cracking*» (57:32) → «*Так діти, ноги в руки*» (57:32) український дубляж демонструє прагматичну адаптацію, яка успішно передає комунікативну функцію та гумористичний або динамічний ефект оригіналу. Репліка про «*Кодекс таксистів*» зберігає культурний контекст британської професійної специфіки, проте локалізація терміну «*Cabbie*» на «таксист» робить його більш зрозумілим для українського глядача, водночас дещо згладжуючи автентичність британського колориту. Вислів «*Let's get cracking*» переданий через український ідіоматичний вислів «*ноги в руки*», що успішно передає заклик до швидкої дії та емоційний заряд, але втрачає пряме посилення на англійську культурну метафору.

Загалом адаптація є ефективною з точки зору комунікативної та емоційної функції, проте часткова втрата культурного відтінку може зменшувати глибину автентичності для глядачів, зацікавлених у британських реаліях. Для покращення перекладу можна рекомендувати використання коротких додаткових пояснень або контекстуальних підказок у діалогах, що дозволить зберегти як природність мови, так і багатство культурного контексту оригіналу, особливо для дитячої та сімейної аудиторії, яка лише знайомиться з британськими традиціями.

З огляду на переклад та дубляж українською мовою, вони ефективно передають британську манеру спілкування, мовні тонкощі, гумор і ввічливі форми звертання, що дозволяє глядачеві відчувати атмосферу британського суспільства. Дубляж допомагає адаптувати культурні елементи до локальної аудиторії, роблячи їх зрозумілими для дітей і водночас зберігаючи емоційну виразність. Особливо це важливо для сприйняття характеру Паддінгтона: його

доброзичливості, чесності, щирості та здатності викликати співчуття, що є основою успіху адаптації.

Переклад репліки «*Now try Stratford-upon-Avon*» (02:05) → «Скажи: «*Метрополітен*»» (02:05) демонструє повну прагматичну заміну культурної реалії. Оригінальна назва міста має глибоку культурну маркованість, адже Stratford-upon-Avon невіддільний від британської літературної традиції та постаті Шекспіра. Український переклад відмовляється від цього культурного відсилання і замінює його на нейтральне слово «метрополітен», яке не містить культурної конотації, але виконує прагматичну функцію – створює ситуацію артикуляційної гри. З одного боку, така адаптація забезпечує зрозумілість для дитячої аудиторії, з іншого – призводить до повної втрати британського культурного шару та освітнього потенціалу репліки.

У перекладі фрази «*And if you ever make it to London, you can be sure of a very warm welcome*» (02:24) → «Якщо будете в Лондоні – гарантую вам дуже теплий та гостинний прийом» (02:24) культурний контекст збережений доволі ефективно. Оригінальна репліка має традиційний британський відтінок ввічливості, характерний для публічних звернень, і українська адаптація точно передає як тон, так і комунікативну функцію. Використання слів «теплий та гостинний прийом» створює адекватний емоційний ефект і не руйнує культурного забарвлення. Тут вдалося утримати баланс між змістовою точністю та природністю звучання українською мовою.

Репліка «*Marmalade!*» (02:44) → «Варення!» (02:44) демонструє часткову втрату культурної специфіки. У британській культурі «marmalade» - це не будь-яке варення, а саме цитрусова мармеладна паста, традиційний продукт англійських сніданків. Українське «варення» значно ширше за значенням і не передає цієї специфіки. Хоча комунікативна функція (позначення улюбленої страви) збережена, культурний елемент повністю нівельований. Для покращення варто було б застосувати варіант «апельсиновий мармелад», що звучить природно українською і водночас відтворює національну специфіку оригіналу.

Подібну тенденцію спостерігаємо у перекладі «*Marmalade Day!*» (03:21) → «*День варення!*» (03:21). Втрачається не лише конкретний харчовий культурний елемент, але й зміщується асоціативне поле: українське словосполучення викликає радше думку про «день народження» через гру слів, ніж про британську традицію приготування цитрусового мармеладу. Комунікативний ефект святковості збережено, однак культурна точність – ні. Для якіснішого відтворення культурного контексту доречною була б адаптація «День мармеладу» або «День апельсинового мармеладу».

Загалом оцінка ефективності збереження культурного контексту у фільмі «Пригоди Паддінгтона» показує, що адаптація вдало поєднує універсальні моральні цінності та характерні риси британської культури, але водночас демонструє певні обмеження у відтворенні глибоких соціокультурних аспектів. Фільм зберігає основні риси головного персонажа: його доброзичливість, чесність, щирість і здатність викликати співчуття. Через це глядачі легко сприймають емоційну суть історії і залучаються до сюжетних пригод Паддінгтона. Водночас спостерігається певне зменшення уваги до глибоких соціальних і культурних аспектів, особливо тих, що пов'язані з імміграцією, історичною та національною ідентичністю, побутовими особливостями його батьківщини.

Наприклад, репліка «*Would you like a wee nip of antifreeze for the old rasemaker?*» (1:14:52) адаптована як «*Не хочеш антифризу сердечко прогріти?*» (1:14:52), що демонструє успішну передачу гумору та емоційного тону, водночас втрачено буквально-англійське культурне відсилання до «*wee nip*» і своєрідного британського гумору у формі іронічного попередження про небезпеку. Подібно, вислів «*Where's your fighting spirit?*» (1:17:25) трансформовано на «*Ти мужик чи слабак?*» (1:17:25), що передає виклик і емоційне напруження сцени, але спрощує соціокультурні нюанси британського вислову, зосереджуючись на прямій мотивації персонажа.

Загалом однією з головних рекомендацій для підвищення ефективності збереження культурного контексту у сучасних адаптаціях, зокрема для першої

частини фільму «Пригоди Паддінгтона», є значне поглиблення культурного та соціального контексту самого персонажа, його походження та взаємодії з новим середовищем. Перший фільм, як і книжка Майкла Бонда, концентрується на знайомстві Паддінгтона з Лондоном, його зустрічі з родиною Браунів та спробах знайти своє місце в незнайомому місті, але водночас не завжди достатньо уваги приділено його власній культурній спадщині та історії походження. Рекомендовано, щоб творці адаптації більш детально зосереджувалися на культурних аспектах Перу, з якого прибуває ведмедик, на його побутових та соціальних звичаях, традиціях та цінностях. Для цього до роботи над сценарієм та художнім оформленням слід залучати фахових консультантів з Перу, культурних антропологів та експертів з локальної історії, які зможуть надати точну інформацію про мову, архітектуру, народні свята, кулінарні традиції та релігійні практики.

Варто також відзначити, що переклад і дубляж українською мовою відіграють ключову роль у передаванні цих культурних та соціальних аспектів. Вони дозволяють глядачеві зрозуміти цінності, гумор і манеру спілкування персонажів, зберігаючи при цьому емоційну виразність та культурну атмосферу оригіналу, що особливо важливо для дитячої аудиторії та формування уявлення про міжкультурні взаємодії.

Наприклад, переклад вигуку «*Goodness*» (4:34) → «*Господи*» (4:34) демонструє досить точну передачу емоційної реакції персонажа, але водночас вносить певні зміни у стилістичне забарвлення. В англійському варіанті «*Goodness*» є м'яким, нейтральним вигуком, який не має релігійного забарвлення й використовується у британській англійській як легкий вияв здивування або занепокоєння. Український відповідник «*Господи*» є значно емоційнішим і викликає асоціації з більш інтенсивною реакцією, а іноді й з релігійним компонентом. Для підтримання автентичності можна було б використати нейтральніші вигуки, наприклад: «От дивина», «Ой лишенько». Така адаптація дозволила б зберегти м'якість оригінальної репліки та уникнути надмірно емоційного або релігійно забарвленого тону.

У репліці «*Real brolly-buster, isn't it?*» (05:09) → «*Ніби дощить, чи не так?*» (05:09) культурний контекст зазнає більш суттєвої трансформації. Оригінал містить специфічний британський сленговий вираз «brolly», який означає «парасольку» і належить до культурно маркованої лексики, притаманної саме британському побуту. Вислів «brolly-buster» є ідіоматичним та передає іронічне зауваження про такий сильний дощ, що він «виводить з ладу парасолі». Український переклад значно спрощує зміст, редукуючи його до загальної констатації «ніби дощить», тим самим повністю нівелюючи образність та британську культурну специфіку репліки. Хоча переклад звучить природно і легко сприймається глядачем, він втрачає гумористичний ефект, мовну гру та локальну ідентичність оригіналу.

Наступний приклад, «*Morning!*» (30:36) → «*Вітаю!*» (30:36). Оригінальне «*Morning!*» - це типове британське неформальне привітання, яке також передає дружню буденність. Українське «Вітаю!» є формальним та універсальним, через що частково втрачається легкий, розмовний характер оригіналу. Загалом ближчим за стилістикою був би варіант «Доброго ранку!» або навіть коротке «Ранок!» у відповідному контексті, що краще передало б інтонацію та природність репліки.

«*What is, pumpkin?*» (31:06) → «*Що, гарбузику?*» (31:06). Тут переклад майже повністю зберігає як зміст, так і прагматичну функцію. Використання пестливої форми «гарбузику» коректно адаптує англійський зменшувально-пестливий «pumpkin», що часто вживається як лагідне звертання. Хоча «гарбузик» не є типовим українським звертанням, адаптація звучить органічно і зберігає інтимність, теплоту та комічний ефект.

Репліка «*You're not going to send Paddington to the authorities, are you?*» (43:30) містить важливе емоційне забарвлення, адже слово *authorities* у британській культурі звучить значно серйозніше, натякаючи на офіційні інституції, державні служби чи опікунів. Український варіант «*Ми ж не віддамо Паддінгтона ні в який заклад?*» (43:30) зберігає загальний зміст, але пом'якшує драматичність, замінюючи офіційність на більш нейтральне

«заклад». Це знижує напруження сцени та легкий підтекст загрози, наявний в оригіналі. Ефективнішим був би варіант «владі» або «службам опіки», який краще передав би британську інституційну семантику.

У репліці «*Thank you very much, Mr Brown*» (43:49) переклад «Дуже вам вдячний, містер Браун» (43:49) є точним і повністю зберігає ввічливу формулу англійського звертання, де поєднання подяки та формального титулу має важливе соціокультурне значення. Український варіант відтворює і повагу, і тональність, тому не потребує корекції.

Натомість фраза «*Have you been drinking salt water?*» (59:40) містить буквальне запитання з комічним підтекстом, адже персонаж припускає щось абсурдне. Українська версія «*Ти напився міцної, Паддінгтоне?*» (59:40) повністю змінює зміст, вводячи елемент натяку на алкоголь, якого в оригіналі немає і який розмиває родинний, дитячий характер фільму. Така інтерпретація порушує як семантику, так і культурну відповідність. Рекомендовано перекладати ближче до первинного значення – наприклад: «Ти що, морської води напився?», що зберегло б абсурдність і комічність без небажаних асоціацій.

Вислів «*Every major explorer has added to its glory*» (01:08:46) у перекладі «Його створювали видатні дослідники» (01:08:46) передає загальну інформацію, але скорочує зміст та прибирає метафоричність оригіналу, де йдеться не про створення, а про внесок у «славу» або «велич» певного явища. Англійська репліка апелює до традиції великих британських дослідників та їхніх географічних відкриттів – важливого елементу національного культурного наративу. Український варіант спрощує вислів і фактично нівелює історичний контекст. Оптимальнішим був би переклад на кшталт: «Кожен великий дослідник додавав йому слави», що зберегло б і образність, і культурні відсилання.

Репліка «*Good evening*» (01:08:50) у перекладі «Добрий день» (01:08:50) демонструє певне зміщення часової й соціальної норми: англійське *evening* має чітке значення й використовується після 18:00, тоді як українське *добрий день*

охоплює ширший часовий проміжок і не передає вечірньої тональності. Це послаблює атмосферу епізоду, зокрема формальність і ритуальність привітання. Більш доречним варіантом був би «*Добрий вечір*», який точно відповідає часовому й культурному значенню англійського вислову.

Особливо виразною є втрата культурного маркера у перекладі «*G'day*» (01:08:56) як «*Вітаю*» (01:08:56). В оригіналі *G'day* – типовий австралійський варіант привітання, що викликає певний стереотипний образ і використовується як гумористичний елемент, пов'язаний із впізнаванням національним акцентом та стилем спілкування. Українське «*Вітаю*» є загальним, нейтральним і не передає національної специфіки. У результаті зникає гумористичний ефект, заснований на мовному маркері.

Репліка «*Gentlemen, these were no dumb beasts*» (01:09:12) у перекладі «*Джентельмени, зрозумійте, це не тупі істоти*» (01:09:12) загалом зберігає зміст, але втрачає частину стилістичного шарму. Англійське звертання *Gentlemen* має особливу історичну тональність, часто використовується в контексті урочистих промов, і фраза *no dumb beasts* у цьому середовищі звучить стриманіше, менш грубо, ніж українське «*тупі істоти*». В українській версії підсилюється грубість та емоційність, що трохи руйнує атмосферу британської формальної бесіди. Ефективнішим був би варіант: «*Панове, це далеко не бездумні створіння*», який точніше передає інтелектуальний стиль репліки.

Питання «*Did they play cricket?*» (01:09:21) передано дослівно – «*Вони грають у крикет?*» (01:09:21), і це доречно, оскільки крикет є ключовим елементом британської культурної ідентичності, а його згадка покликана викликати в глядача асоціації з традиційною англійською елітарністю. Переклад зберігає цей контекст, хоча інтонаційно міг би бути трохи більш комічним, адже в оригіналі мається на увазі абсурдність припущення.

Аналогічно, «*Drink tea?*» (01:09:23) → «*П'ють чай?*» (01:09:23) та «*Do the crossword?*» (01:09:23) → «*Розв'язують кросворд?*» (01:09:23) зберігають культурну рамку, адже чай та кросворди є частиною повсякденної британської

традиції, які в контексті використовуються як жартівливе перебільшення. Український переклад точно і природно передає зміст, не руйнуючи асоціативного ряду, хоча можна було б підсилити гумор інтонаційно чи ритмічно, але без зміни змісту.

Загалом, першу частину фільму можна зробити не лише розважальною, а й змістовною, щоб вона одночасно виховувала емпатію, формувала уявлення про мультикультуралізм та важливість толерантного ставлення до «інших». Для цього варто максимально інтегрувати культурні елементи Перу безпосередньо у сюжет, діалоги та поведінку Паддінгтона. Наприклад, можна додати невеликі сцени, де ведмедик згадує традиційні перуанські свята або сімейні звичаї, тим самим показуючи, що його власна культура має глибокі корені та цінності. Введення перуанських виразів, таких як «¡Hola!» або «¿Qué tal?» у повсякденне спілкування Паддінгтона з іншими персонажами може створити автентичний мовний колорит і одночасно слугувати освітньою функцією для дітей, знайомлячи їх із іншими мовами та культурними особливостями.

Також можна додати сцени, де ведмедик намагається пояснити британській родині деякі перуанські поняття, наприклад, «Inti Raymi» - фестиваль Сонця, або «ceviche» - традиційну страву, через що виникають кумедні, але водночас повчальні ситуації. Такі деталі допомагають глядачам зрозуміти, що мультикультуралізм – це не лише прийняття «інших», а й активне знайомство та взаємне збагачення культур.

Окрім цього, можна ввести елементи перуанської музики та костюмів, наприклад, у сценах спогадів Паддінгтона про його рідну країну або у вигаданих «снах» про Перу. Використання традиційних перуанських інструментів у музичному супроводі окремих сцен створює у глядача підсвідомий зв'язок із культурою, надаючи фільму додаткову глибину. Також варто розглянути можливість включення символічних предметів із Перу – наприклад, маленьких сувенірів або етикетки на валізі Паддінгтона з перуанськими орнаментами, які можуть стати «ключиками» до пояснення

глядачам культурної автентичності. Усі ці деталі разом створюють багат шаровий культурний контекст, який допомагає глядачам не лише насолоджуватися пригодами ведмедика, а й відчутти його походження, зрозуміти, що світ багатий на традиції та мови, і що «інший» завжди приносить цінний внесок у спільноту.

У таблиці 3.1 подано результати аналізу, які демонструють різний ступінь збереження культурного контексту у фільмі «Пригоди Паддінгтона» під час перекладу. Високий рівень збереження культурного контексту, який склав 32%, демонструє, що певна частина реплік була перекладена максимально точно, природно та з дотриманням оригінальної стилістики. У цих випадках культурні реалії, такі як британські професійні терміни, звички або специфіка місцевого побуту, передані коректно, що дозволяє глядачеві відчутти атмосферу Лондона та британської культури.

Середній рівень збереження, що становить 56%, показує, що хоча основний сенс реплік передано, частково було втрачено деякі культурні або стилістичні нюанси. Загалом це проявляється у спрощенні ідіом, адаптації гумору та локальних реалій під українську аудиторію. Такий переклад залишається зрозумілим і зберігає комунікативну функцію, проте дещо змінює британський культурний колорит.

Низький рівень збереження культурного контексту, який склав 12%, свідчить про значну адаптацію реплік, коли ідіоми, гумористичні вислови або культурні відсилання були замінені на українські аналоги. Це дозволяє зробити діалог більш зрозумілим для місцевого глядача, проте знижує автентичність британського контексту та частково спотворює оригінальний культурний зміст.

Таблиця 3.1

Результати оцінки збереження культурного контексту фільму «Пригоди Паддінгтона»

Категорія збереження культурного контексту	Відсоток (%)	Характеристика
Високий рівень збереження	32	Зміст і стиль переважно збережено; переклад точний, природний; культурні реалії часто передані коректно.
Середній рівень збереження	56	Сенс передано, але частково втрачено культурні або стилістичні особливості; можливе спрощення ідіом або реалій.
Низький рівень збереження	12	Значна адаптація, що знижує британський культурний контекст; ідіоми, гумор або культурні відсилання замінені українськими аналогами.

Результати таблиці свідчать про достатній рівень збереження культурного контексту, проте вони також підкреслюють необхідність подальшого вдосконалення підходів до перекладу, щоб досягти балансу між зрозумілістю для глядача й автентичністю культурних смислів.

Отже, перша частина фільму «Пригоди Паддінгтона» є фундаментальною для всього франшизного циклу і має виконувати роль не лише введення у світ героя, а й повноцінного культурного наративу. Сучасні адаптації повинні активно поглиблювати культурний контекст персонажа, зберігати ключові моральні цінності та теми оригінальної історії, інтегрувати соціально актуальні проблеми імміграції та мультикультуралізму і залучати різноманітні культурні перспективи на всіх етапах виробництва. Тільки за такого підходу перша частина зможе залишатися не просто яскравою і смішною дитячою історією, а й багатошаровим культурним феноменом, який формує уявлення про цінності, соціальні відносини та культурну різноманітність у глобалізованому світі.

Висновки до 3 розділу

Загальний аналіз українського дубляжу фільму «Пригоди Паддінгтона» демонструє, що переклад культурних елементів здійснюється з поєднанням

буквальної точності, стилістичної трансформації та прагматичної адаптації. Перекладачі свідомо обирають між збереженням автентичності британської культури та забезпеченням зрозумілості для української аудиторії, застосовуючи адаптацію ідіом, гумору, локальних традицій і соціальних норм. Завдяки такому підходу глядач отримує природні, емоційно забарвлені репліки, які передають характер персонажів, комічні та драматичні ефекти, водночас зберігаючи ключові культурні та сюжетні аспекти оригіналу, що забезпечує повне сприйняття фільму дитячою та сімейною аудиторією.

Збереження культурного контексту у першій частині фільму «Пригоди Паддінгтона» загалом досягнуто, проте воно потребує подальшого вдосконалення як у перекладацькій, так і в адаптаційній роботі. Поглиблення перуанського культурного підґрунтя персонажа, акцент на тематиці імміграції та мультикультуралізму, збереження морально-ціннісних основ оригінальної історії та залучення фахівців із різних культурних галузей здатні значно підвищити автентичність і соціальну значущість твору.

ВИСНОВКИ

Визначено, що культурний контекст виступає фундаментальною основою міжкультурної комунікації, визначаючи не лише спосіб передачі та сприйняття інформації, а й формуючи систему цінностей, норм і символів, через які індивіди інтерпретують світ і взаємодіють один з одним. Усвідомлення його динамічної природи, відмінностей між висококонтекстними та низькоконтекстними культурами, а також ролі мовних і невербальних кодів дозволяє уникати непорозумінь, ефективно адаптувати комунікативні стратегії та розвивати міжкультурну компетентність.

Зазначено, що переклад культурно-маркованих елементів у кіноперекладі є багатогранним процесом, що вимагає від перекладача глибокого знання як вихідної, так і цільової культури, а також уміння обирати оптимальні стратегії передачі змісту та емоційного забарвлення. Застосування адаптації, калькування, транскрипції тощо дозволяє зберегти автентичність оригіналу, водночас роблячи його зрозумілим і прийнятним для глядача іншої культурної спільноти. Правильне відтворення культурно-маркованих одиниць сприяє міжкультурній комунікації, глибшому пізнанню чужої культури та формуванню емпатії, що є особливо важливим у сучасному глобалізованому медійному просторі.

Схарактеризовано, що збереження культурного контексту в аудіовізуальному перекладі є складним процесом, який вимагає від перекладача не лише високого рівня мовної компетенції, а й глибокого розуміння культурних, соціальних та емоційних особливостей обох культур. Використання стратегій локалізації, інтеркультурної адаптації, еквівалентів, креативної адаптації гумору, а також обґрунтований вибір між субтитруванням і дубляжем дозволяє передати зміст оригіналу, зберегти його емоційний вплив і зробити твір зрозумілим і природним для цільової аудиторії.

Лінгвокультурний аналіз сюжету та персонажів фільму «Пригоди Паддінгтона» показує, що ця стрічка є не лише дитячою комедією, а й глибоким культурним текстом, у якому гармонійно переплітаються британські національні коди та універсальні гуманістичні ідеї. Пошук дому Паддінгтоном символізує процес інтеграції «чужого» у нове середовище, актуалізуючи теми міграції, мультикультуралізму та толерантності. Водночас мовні та поведінкові особливості героя, образ родини Браунів і символічні деталі (зокрема мармелад) розкривають специфіку британської культури – від джентльменських манер до родинних цінностей і національного гумору. Фільм утверджує ідею, що відкритість, щирість і взаєморозуміння здатні долати бар'єри між культурами, а мистецтво кіно може стати важливим інструментом міжкультурного діалогу.

Досліджено, що фільм «Пригоди Паддінгтона» яскраво демонструє, як мова та візуальний ряд можуть відображати культурний контекст і національні особливості Великої Британії. Мовні репліки персонажів розкривають типові для британців харчові звички, специфічний гумор, увагу до ввічливості та соціальних норм, а також традиційні теми спілкування, як-от обговорення погоди. Водночас візуальні образи (символи Лондона, порт, чайна церемонія, архітектурні та побутові деталі) створюють впізнавану атмосферу, яка занурює глядача у британське середовище. Поєднання цих елементів формує цілісне уявлення про культурні коди англійського суспільства, роблячи фільм не лише розважальним, а й цінним джерелом для розуміння національної ідентичності, традицій і повсякденного життя британців.

Зазначено, що у фільмі «Пригоди Паддінгтона» культурні елементи (реалії, гумор, фразеологізми та побутові фрази) взаємодіють між собою, створюючи багатопланову картину британської мови та культури. Їхнє точне відтворення у перекладі є ключовим для збереження автентичності твору, адже вони не лише передають зміст та емоції персонажів, а й демонструють соціальні норми, мовні звички та культурні традиції Великої Британії.

Наголошено на тому, що аналіз порівняння оригіналу та українського дубляжу фільму «Пригоди Паддінгтона» демонструє, що перекладачі поєднують буквальне відтворення змісту з гнучкою адаптацією культурних, лінгвістичних та емоційних нюансів. Репліки передають не лише смислове навантаження, а й британські культурні особливості, традиції спілкування та соціальні стереотипи, водночас трансформуючись у природні й зрозумілі українські еквіваленти. Використання локалізованих ідіом, стилістичних адаптацій та змін у структурі речень дозволяє зберегти комунікативну ефективність, емоційний заряд та гумористичний характер сцен, роблячи фільм доступним і привабливим для сімейної аудиторії.

Визначено, що перша частина фільму «Пригоди Паддінгтона» має величезний потенціал не лише як розважальна історія, а й як глибокий культурний та виховний наратив, що формує уявлення про мультикультуралізм, толерантність і важливість прийняття «інших». Проведений аналіз показує, що переклад фільму «Пригоди Паддінгтона» загалом демонструє помірно високий рівень збереження культурного контексту, адже у 32% випадків британські реалії, стиль і мовні особливості передано точно та природно. Водночас наявність 56% прикладів часткової адаптації та 12% значних спрощень свідчить про те, що оригінал подекуди втрачається або модифікується для полегшення сприйняття українською аудиторією.

Збереження оригінальної тематики доброти, гостинності та взаєморозуміння, а також активне включення культурних елементів Лондона дозволяє створити багатогарний і автентичний культурний контекст. Однак слід додати більше сцен і сюжетних епізодів, що демонструють Перу – його живописну природу, традиційну архітектуру, кулінарні особливості, народні свята або символічні предмети, що дозволили б глядачам відчувати атмосферу рідної країни Паддінгтона.

CONCLUSIONS

It has been determined that cultural context is the fundamental basis of intercultural communication, determining not only the way of transmitting and perceiving information, but also forming a system of values, norms and symbols through which individuals interpret the world and interact with each other. Awareness of its dynamic nature, the differences between high-context and low-context cultures, as well as the role of verbal and non-verbal codes allows one to avoid misunderstandings, effectively adapt communicative strategies and develop intercultural competence.

It is noted that the translation of culturally marked elements in film translation is a multifaceted process that requires the translator to have in-depth knowledge of both the source and target cultures, as well as the ability to choose the optimal strategies for transmitting content and emotional coloring. The use of adaptation, tracing, transcription, etc. allows one to preserve the authenticity of the original, while at the same time making it understandable and acceptable to the viewer of another cultural community. Correct reproduction of culturally marked units contributes to intercultural communication, deeper knowledge of another culture and the formation of empathy, which is especially important in the modern globalized media space.

It is characterized that the preservation of cultural context in audiovisual translation is a complex process that requires the translator not only a high level of linguistic competence, but also a deep understanding of the cultural, social and emotional characteristics of both cultures. The use of localization strategies, intercultural adaptation, equivalents, creative adaptation of humor, as well as a well-founded choice between subtitling and dubbing allows you to convey the content of the original, preserve its emotional impact and make the work understandable and natural for the target audience.

Linguistic and cultural analysis of the plot and characters of the film "Paddington's Adventures" shows that this film is not only a children's comedy, but

also a deep cultural text in which British national codes and universal humanistic ideas are harmoniously intertwined. Paddington's search for a home symbolizes the process of integrating a "stranger" into a new environment, actualizing the themes of migration, multiculturalism and tolerance. At the same time, the linguistic and behavioral characteristics of the hero, the image of the Brown family and symbolic details (in particular, marmalade) reveal the specifics of British culture - from gentlemanly manners to family values and national humor. The film affirms the idea that openness, sincerity and mutual understanding can overcome barriers between cultures, and the art of cinema can become an important tool for intercultural dialogue.

It has been studied that the film "Paddington" vividly demonstrates how language and visual sequences can reflect the cultural context and national characteristics of Great Britain. The characters' speech lines reveal typical British eating habits, specific humor, attention to politeness and social norms, as well as traditional topics of communication, such as discussing the weather. At the same time, visual images (symbols of London, the port, the tea ceremony, architectural and household details) create a recognizable atmosphere that immerses the viewer in the British environment. The combination of these elements forms a holistic picture of the cultural codes of English society, making the film not only entertaining, but also a valuable source for understanding the national identity, traditions and everyday life of the British.

It is noted that in the film "Paddington's Adventures" cultural elements (realities, humor, idioms and everyday phrases) interact with each other, creating a multi-layered picture of British language and culture. Their accurate reproduction in translation is key to preserving the authenticity of the work, because they not only convey the content and emotions of the characters, but also demonstrate social norms, language habits and cultural traditions of Great Britain.

It is emphasized that the analysis of the comparison of the original and the Ukrainian dubbing of the film "Paddington's Adventures" demonstrates that the translators combine literal reproduction of the content with flexible adaptation of

cultural, linguistic and emotional nuances. The lines convey not only the semantic load, but also British cultural features, communication traditions and social stereotypes, while transforming into natural and understandable Ukrainian equivalents. The use of localized idioms, stylistic adaptations, and changes in sentence structure allows for the preservation of communicative effectiveness, emotional charge, and humorous nature of scenes, making the film accessible and attractive to a family audience.

It was determined that the first part of the film “Paddington Adventures” has enormous potential not only as an entertaining story, but also as a deep cultural and educational narrative that shapes the idea of multiculturalism, tolerance, and the importance of accepting “others.” The analysis shows that the translation of the film “Paddington” generally demonstrates a moderately high level of preservation of the cultural context, as in 32% of cases the British realities, style and linguistic features are accurately and naturally conveyed. At the same time, the presence of 56% of examples of partial adaptation and 12% of significant simplifications indicates that the original is sometimes lost or modified to facilitate perception by the Ukrainian audience.

Maintaining the original themes of kindness, hospitality and understanding, as well as actively incorporating cultural elements of London, allows for a multi-layered and authentic cultural context. However, more scenes and plot episodes should be added that showcase Peru – its picturesque nature, traditional architecture, culinary features, folk festivals or symbolic objects that would allow the audience to feel the atmosphere of Paddington’s native country.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аліменко О. С., Євенко Д. С. Перекладацькі рішення у відтворенні українських евфемізмів і дисфемізмів під час створення корейських кіносубтитрів. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2025. Вип. 2 (213). С. 183-187. <https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/742/706>
2. Баранова С. В., Веремієнко А. В. Адаптація тексту як засіб перекладу (на прикладі гумору комедійного серіалу «The Office»). *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, 2025. № 213. С. 194–199. <https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/article/view/744/708>
3. Баранова С.В., Трофименко А.В. Проблеми перекладу форм комічного українською мовою (на матеріалі англomовних телесеріалів). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2019. Вип. 40. С. 62-65. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v40/part_3/16.pdf
4. Барсукова В.І., Топачевський С.К. Перекладацький підхід до класифікації жартів. Житомир, 2014. 320 с. <https://eprints.zu.edu.ua/17108/>
5. Березовська Л.І. Міжкультурна комунікація: змістовий контент. *Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: міжнародний журнал*. Одеса; Харбін: Харбінський інженерний університет, 2023. Вип. 6. С. 58-61. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/17495>
6. Білозерська Л., Возненко Н., Радецька С. Термінологія та переклад: навч. посіб. для студ. філол. напрямку підготовки. Вінниця, 2010. 231 с. https://www.researchgate.net/publication/375231180_Terminologia_ta_pereklad_n_avc_posib_dla_stud_filol_napramu_pidgotovki
7. Богайчук О. С. Лексичні трансформації в перекладі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2021. № 49. Том 2. С. 143-146. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v49/part_2/34.pdf

8. Бурдейна Т. Л. Ідіотнічність невербальної комунікації. *Наукове пізнання: методологія та технологія. Філософія* : наук. журнал. 2011. №2. С. 23-29. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/8498>
9. Володарська М. В. Перекладацькі інтерпретації заголовків циклу гумористичних оповідань М. Бонда. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2020. № 2. С. 38-46. <https://journalsofznu.zp.ua/index.php/philology/article/view/2098/2012>
10. Гаврилова І. Особливості перекладу фразеологізмів та ідіом. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 41(1). С. 124-130. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apgnd_2021_41%281%29_20
11. Гастинщикова Л.О., Полякова О.В. Відтворення фразеологізмів у кіноперекладі анімаційних фільмів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Перекладознавство та міжкультурна комунікація*. 2018. Вип. 4. С. 78-82. <https://www.tsj.journal.kspu.edu/index.php/tsj/article/view/143>
12. Герасименко О. Ю. Мистецтво перекладу як засіб збереження культурних нюансів у процесі перекладацької діяльності. Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія : Філологічні науки. 2023. Вип. 2. С. 38-44. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nzs_2023_2_7
13. Гордієнко Н. М. Типологія компенсації як засобу перекладацьких трансформацій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2017. Вип. 30(2). С. 83-85. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21

[REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvmgu_filol_2017_30\(2\)_26](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvmgu_filol_2017_30(2)_26)

14. Горошкін І. О. Перекладацька компетентність як індикатор сформованості мовної особистості майбутнього перекладача. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2018. № 3 (137). С. 158-167. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vlup%5F2018%5F3%5F25

15. Грекова А. Ю. Адаптація цільового тексту під час закадрового перекладу британських серіалів: дипломна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр»: спец. 035 «Філологія» / А. Ю. Грекова ; ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2022. 116 с. https://krs.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2170/1/%D0%BA%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0_%D0%93%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf

16. Громова З. В. Основні помилки при перекладі назв кінофільмів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2013. № 9(1). С. 28–33. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vluf_2013_9\(1\)_7](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vluf_2013_9(1)_7)

17. Грушко С. П. Переклад як процес міжмовної і міжкультурної комунікації. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки : зб. наук. праць*. Одеса: Астропринт, 2015. № 21. С. 29-37. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/8739>

18. Демченко Н. Тенденції перекладу сучасних англомовних фільмонімів на українську мову. *Молодий вчений*. 2017. № 12.1 (52.1). С. 25-29. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/12.1/6.pdf>

19. Дерік І. Міжкультурна комунікація та лінгвокультурна адаптація перекладу. *Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал*. Харбін : Харбінський інженерний університет, 2020. Вип. 3. С. 31-33. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/10889>

20. Жук М. Поняття культуrema в контексті сучасних лінгвокультурологічних досліджень. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. № 4. С. 302–306. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvvnuflm_2015_4_59

21. Жулавська О. О. Переклад: теоретичні та практичні аспекти: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2017. 133 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/66687/1/Zhulavska_pereklad.pdf

22. Журавель Т. В. Кінопереклад як вид аудіовізуального перекладу і його становлення в Україні та світі. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія : Філологічні науки. Мовознавство*. 2018. С. 35-38. http://ddpu-filolvisnyk.com.ua/uploads/arkhiv-nomerov/2018/NV_2018_10/11.pdf

23. Журавель Т. В. Компаративний аналіз видів кіноперекладу. *Ad Orbem Per Linguas. До світу через мови* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2020. С. 97-99. <https://er.nau.edu.ua/items/927e73be-ed85-41a0-9c29-fd6e8e43fd24>

24. Журавель Т. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2015. № 19. Т. 2. С. 148-151. <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvmgu_filol_2015_19%282%29_41

25.Князян М.О. Міжкультурна комунікація та міжкультурна взаємодія в процесі навчання іноземної мови учнів та студентів: теоретичні засади та методи організації. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2015. №2. С. 126-130.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/3823>

26.Ковалевська Я.Л. Медіапростір сатирико-саркастичного дискурсу (на прикладі американських онлайн-видань). *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2016. Вип. 84. С. 130-135.
<https://periodicals.karazin.ua/foreignphilology/article/view/8148/8127>

27.Колінько М. Вплив культурних контекстів на міжкультурну комунікацію. 2018. http://essuir.sumdu.edu.ua:8080/bitstream-download/123456789/82951/1/Kolinko_wpr_13_2018.pdf;jsessionid=E53BC0BF9562E76ADFF54CE4BA79C15D

28.Колодій Б. М., Олійник О. Ю. Стратегії й тактики відтворення кінодіалогу в українському перекладі (на матеріалі англomовних фільмів Квентіна Тарантіно). *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 17. Том 2. Ужгород: Гельветика, 2021. С. 80-87.
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/03117908-f643-4852-97d1-c3a39b3f0ec4>

29.Кондратьєва О. В., Шахновська І.І. Прагматична адаптація під час перекладу англomовних анімаційних фільмів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. № 40. Том 3. С. 96-99.
<https://er.nau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f9b1ada8-9118-4a84-9d3b-1e8054c5989d/content>

30.Конкульовський В. Про специфіку роботи перекладача кінотекстів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2011. Вип. XIV. С.

241–244. <https://ekhsuir.kspu.edu/server/api/core/bitstreams/178d6bae-0481-4838-b487-752789118cfb/content>

31.Костенко Д. Міжкультурна комунікація у сучасному світі. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*: збірник наукових праць. 2018. № 30. С. 80-85. <https://pedosvita.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/209/301>

32.Кузенко Г. М. Переклад як елемент міжмовної та міжкультурної комунікації. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 2 (2). С. 22-26. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=mnj_2017_2%282%29_6

33.Кузенко Г. М. Кінопереклад як особливий вид художнього перекладу (на матеріалі англійської мови). *Одеський лінгвістичний вісник : [наук.-практ. журнал]*. Одеса. 2017. № 9. Т. 3. С. 70-74.

34.Левків М. В. «Культурна адаптація аудіовізуальних текстів під час перекладу з португальської мови українською (на матеріалі кіносеріалу «Клон»)): кваліфікаційна робота бакалавра : 035 Філологія / Левків Марія Володимирівна. Київ, 2023. 56 с. <https://ir.library.knu.ua/server/api/core/bitstreams/85b9bbf7-d21c-4c4f-82c5-accabac385d4/content>

35.Лінник Л. Техніки перекладу: калькування. Бюро перекладів «Профпереклад», Київ. URL: <https://profperekklad.ua/tehniki-perekladu-kalkuvannja/> (дата звернення: 01.09.2025).

36.Лукьянова Т. Основи англо-українського кіно перекладу : навч. посібн. для студентів 4 курсу освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» денної форми навчання факультету іноземних мов. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 104 с. <https://foreign-languages.karazin.ua/resources/08f840b1029a0abd5dd53d808657e64a.pdf>

37. Лукьянова Т. Теоретичні аспекти кіноперекладу з англійської на українську мову. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2011. № 973. Вип. 68. С.183–188.

<https://ekhnuir.karazin.ua/items/cef3b7e2-f356-43f7-85de-756d8c0649a3>

38. Мельник А. П. Кінопереклад як особливий тип аудіовізуального перекладу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологічна. 2015. Вип. 58. С. 110-112. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nznuoaf_2015_58_43)

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nznuoaf_2015_58_43](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nznuoaf_2015_58_43)

39. Мельник А. Стратегії скорочення тексту при перекладі анімаційних фільмів. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2012. №22. С. 151-156. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvvnuflm_2012_22_38)

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvvnuflm_2012_22_38](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nvvnuflm_2012_22_38)

40. Мельник А. Функції сучасної американської анімації як основа вибору перекладацьких стратегій. *Studia Linguistica*. 2012. Вип. 6. С. 175- 178. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Stling_2012_6(2)_30)

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Stling_2012_6\(2\)_30](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Stling_2012_6(2)_30)

41. Марчук М. Особливості відтворення ономастичних культурем у короткій прозі Х. Л. Борхеса. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2019. № 2 (325). С. 223–234. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vluf_2019_2_26)

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vluf_2019_2_26](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vluf_2019_2_26)

42. Наumenko Л. П., Гордєєва А. Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську : навч. посіб. Вінниця: Нова Книга, 2011. 136 с.
<https://www.scribd.com/document/546301328/929r>

43. Наумкіна С. Міжкультурна комунікація як важлива компонента цивілізаційного розвитку сучасних країн. *Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал*. Харбін : Харбінський інженерний університет, 2020. Вип. 3. С. 56-58.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/10891>

44. Ніколаєва Т. М. Перекладацькі стратегії в англо-українському просторі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Т. 29 (68). № 1. 2018. С. 110-115. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=UZTNU_filol_2018_29\(68\)_1_23](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=UZTNU_filol_2018_29(68)_1_23)

45. Озчелік М. Е. Підходи до визначення поняття «Міжкультурна комунікація». Глобальні виклики педагогічної освіти в університетському просторі : матеріали III Міжнародного Конгресу (м. Одеса, 18-21 травня 2017 р.) / Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. С. 186-187.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16834>

46. Павлюк А. Лінгвокраїнознавчий аспект перекладу : до постановки питання. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2013. № 19. С. 104–109.
<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8047/1/25.pdf>

47. Підгрушна О. Мовні та позамовні аспекти локалізації мультсеріалів українською мовою (на прикладі англomовного мультсеріалу “My little pony: friendship is magic”). *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 25. Т. 2. С. 107-116.
http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/25/part_2/20.pdf

48. Пінчук О. Міжкультурна комунікація. Гуманітарний форум. 2024. Том 2. № 2. С.29-33.

file:///C:/Users/admin/Downloads/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%83%D0%BC+%D0%A22,+%E2%84%962,+2024_WEB-30-34.pdf

49.Поліщук О. Переклад топонімів як елемент лінгвокраїнознавчого аспекту вивчення мови. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2015. Вип. 12. С. 169-174. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apgnd_2015_12_23

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=apgnd_2015_12_23

50.Полякова О. В. Дискурс анімаційного фільму як поле діяльності кіно перекладача. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*. 2013. Вип. 14 (1). С. 282-286. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vluf_2013_14\(1\)_51](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vluf_2013_14(1)_51)

51.Полякова О. В. Дублювання як вид кіноперекладу. *Наукові записки*. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Вип. 116. С. 338–341. <https://er.nau.edu.ua/items/9b7d21ce-518f-438c-827a-93fe460bc2b8>

52.Полякова О. В. Ліпсинк-відповідник як одиниця ліпсинк-перекладу у дублюванні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. : Філологічна*. 2013. Вип. 36. С. 355-356. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nznuoaf_2013_36_110

53.Пригоди Паддінгтона. URL: <https://tv.kyivstar.ua/ua/movie/6596d42be4b009c5afdbbf66-2014-prigodi-paddingtona?play=true> (дата звернення: 05.09.2025).

54.Професійна комунікація офіцера-прикордонника: культура усного мовлення. Київ: ТОВ «Юрка Любченка», 2024. 320 с.

https://dspace.nadpsu.edu.ua/bitstream/123456789/3081/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_2%20%281%29.pdf

55.Радецька С. В. Субтитрування як вид аудіовізуального перекладу: переваги та недоліки. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки*. 2016. Кн. 2. С. 81–84.

http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nzfn_2016_2_17

56.Руда А. В. Лексико-граматичні трансформації під час перекладу розмовної лексики англomовного кінодикурсу. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. 2020 № 7. С. 77-80.

<https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/view/1823>

57.Самчук Л. С. Особливості мовної освіти в умовах глобалізації. *Наукове пізнання: методологія та технологія : наук. журнал*. 2017. № 1. С. 115-121.

<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/7270>

58.Сіроштан Т. О. Специфіка перекладу англomовних кінематографічних текстів: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 035 – філологія / наук. кер. А. В. Прокопенко. Суми : СумДУ, 2020. 77 с.

https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/81523/1/Siroshtan_mag_rob.pdf

59.Софієнко І. В. Становлення кіно-перекладу в Україні. *Мовні іконцептуальні картини світу*. 2014. Вип. 50(2). С. 401– 405.

https://www.academia.edu/12082268/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BA%

[D0%BB%D0%B0%D0%B4%D1%83_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96](#)

60.Тараненко К. В. Мовна картина світу як відображення національного характеру українців. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2023. Том 34 (73). № 4. С. 40-44.
https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2023/4_2023/8.pdf

61.Ткаченко Ю. Функціональний потенціал українських лінгвокультурам у німецьких наукових текстах. *Молодий вчений*. 2018. № 1 (53). С. 235–239.
[http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=molv_2018_1\(1\)_58](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=molv_2018_1(1)_58)

62.Тюпенко Ю. А. Перекладацька стратегія доместикації як чинник національної ідентифікації. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія : Філологія*. 2015. Вип.18, № 2. С. 184-189.
https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/1143/3/VisnKNLU_Topenko_P184-189.pdf

63.Шевцова О. В. Способи еквівалентного перекладу лексичних одиниць текстів конвенцій з англійської та французької мов українською. *Наукові записки. Серія “Філологічна”*. 2012. Вип.25. С.129-131. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%86%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%86%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%9E$)

64.Яблонська Т. Міжкультурна комунікація в сучасному житті людини. *Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі : Міжнародний журнал*. Харбін : Харбінський інженерний університет, 2018. С. 80-82.
<http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/10949>

65.Юрковська М. М. Риси постмодерну в тексті сучасного анімаційного фільму. *Збірники наукових праць професорсько-викладацького складу ДонНУ імені Василя Стуса*. 2019. С. 30-31. <https://jpvs.donnu.edu.ua/article/view/7196>

66.Юрковська М.М. Культурні явища у гуморі сучасних англомовних анімаційних фільмів. *Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи*. 2009. С. 273-281. <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/items/86e11bf1-7767-414d-9153-2f3c72625349>

67.Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. Routledge Publ, 2018. 320 p. <https://nlp.csie.org/~sound/translation.pdf>

68.Kecskes I. Dueling context: A dynamic model of meaning. *Journal of Pragmatics*. 2008. Vol. 40. P. 385–406. https://www.researchgate.net/publication/222511213_Dueling_contexts_A_dynamic_model_of_meaning

69.Mead R. “Paddington” Perfectly Captures a Particular English Sensibility. The New Yorker. 2015. URL: <https://www.newyorker.com/culture/cultural-comment/paddington-perfectly-captures-particular-english-sensibility> (дата звернення: 25.08.2025).

70.Paddington And The Power of Visual Motifs. (any thoughts and suggestions). URL: <https://www.newyorker.com/culture/cultural-comment/paddington-perfectly-captures-particular-english-sensibility> (дата звернення: 25.08.2025).

71.The history of Paddington Bear: British icon - and refugee? URL: <https://www.rescue.org/uk/article/history-paddington-bear-british-icon-and-refugee> (дата звернення: 25.08.2025).

72.Venuti L. The Translator's Invisibility: A History of Translation. Routledge Publ, 2018. 319 p. https://www.academia.edu/19224281/The_Translator_s_Invisibility_A_History_of_Translation

ДОДАТКИ

Додаток А

Оригінал та переклад культурних елементів у фільмі «Пригоди
Паддінгтона» [53]

Оригінал	Переклад
You spread it on toast, put it in sandwiches , or... (1:48)	Намастіть на тост, або на хліб , або... (1:48)
This is London (1:53)	Це Лондон (1:53)
Good Lord (2:00)	Оце так (2:00)
Now try Stratford-upon-Avon (02:05)	Скажи: « Метрополітен » (02:05)
And if you ever make it to London , you can be sure of a very warm welcome (02:24)	Якщо будете в Лондоні - гарантую вам дуже теплий та гостинний прийом (02:24)
Marmalade! (02:44)	Варення! (02:44)
Marmalade Day! (03:21)	День варення! (03:21)
Just one sandwich contains all the vitamins and minerals a bear needs for a whole day (4:07)	В одному сендвічі досить вітамінів і мінералів для ведмеда на цілий день (4:07)
Goodness (4:34)	Господи (4:34)
Real brolly-buster, isn't it? (05:09)	Ніби дощить, чи не так? (05:09)
To take the conversation further, talk about the weather (5:10)	Щоб продовжити розмову заговоріть про погоду (5:10)
Can I have the last sandwich? (05:15)	Я можу з'їсти бутер? (05:15)
Fact: Londoners have 101 ways to say that it is raining... (5:17)	Справжні лондонці знають 107 способів, як сказати, що йде дощ (5:17)
- Can I have the last sandwich? (5:21)	Я візьму останній бутерброд? (5:21)

Follow these simple rules and you will always feel at home in London (5:31).	Ці правила дозволять вам почуватися у Лондоні, як вдома (5:31).
Now take care , my darling (9:10)	Бувай здоровий, любий (9:10)
OK , I'll just get it now (10:30)	Так , зараз принесу (10:30)
I need to look presentable (12:36).	Я презентабельний (12:36).
... but it was my week to choose and I enjoyed the Victorian Wool Experience (12:41)	... але моя черга вибирати і мені виставка пряжі сподобалась (12:41)
Coming down in stair rods , isn't it? (13:38)	Сьогодні лє, як з відра , чи не так? (13:38)
Not at all (14:40)	Авжеж (14:40)
unless, of course, you'd like to freshen up first (19:59)	Чи ти хочеш привести себе до ладу? (19:59)
I've got a friend who runs an antiques shop in the Portobello Road (28:07)	У мене є друг, у нього антикварний магазинчик на Портобелло (28:07)
Night-night (28:34)	На добраніч (28:34)
Love from Paddington (28:42)	Цілую, Паддінгтон (28:42)
Morning! (30:36)	Вітаю! (30:36)
- What is, pumpkin? (31:06)	Що, гарбузику? (31:06)
Master Gruber? (35:15)	Пане Грубер? (35:15)
- Ah, Mrs. Brown. Come in. - You must be Mr. Gruber (35:35)	- Місіс Браун. Заходьте. - Ви містер Грубер? (35:35)
You're just in time for elevenses (35:45)	Ви якраз до чаю (35:45)
The gentleman dropped his wallet! (37:41)	Джентльмен опустив свій гаманець! (37:41)
He's awesome (38:18).	Він класний (38:18).

These markings mean that it was made for a member of the Geographers' Guild (40:15)	Ця вишивка означає, що він належав члену Географічної Академії (40:15)
You're not going to send Paddington to the authorities , are you? (43:30)	Ми ж не віддамо Паддінгтона ні в який заклад ? (43:30)
Thank you very much, Mr Brown (43:49).	Дуже вам вдячний, містер Браун (43:49).
The Cabbie's Code! (46:06)	Кодексом таксистів! (46:06)
Let's get cracking (57:32)	Так діти, ноги в руки (57:32)
Have you been drinking salt water? (59:40)	Ти напився міцної, Паддінгтоне? (59:40)
Every major explorer has added to its glory (01:08:46)	Його створювали видатні дослідники (01:08:46)
Good evening (01:08:50)	Добрий день (01:08:50)
G'day (01:08:56).	Вітаю (01:08:56).
Gentlemen , these were no dumb beasts (01:09:12)	Джентельмени , зрозумійте, це не тупі істоти (01:09:12)
Did they play cricket? (01:09:21)	Вони грають у крикет? (01:09:21)
Drink tea? (01:09:23)	П'ють чай? (01:09:23)
Do the crossword? (01:09:23)	Розв'язують кросворд? (01:09:23)
Would you like a wee nip of antifreeze for the old pacemaker? (1:14:52)	Не хочеш антифризу сердечко прогріти? (1:14:52)
Where's your fighting spirit? (1:17:25)	Ти мужик чи слабак? (1:17:25)
Mrs Brown? (01:18:23)	Місіс Браун? (01:18:23)
The crow's nest! (1:23:18)	Підняти вітрила! (1:23:18)